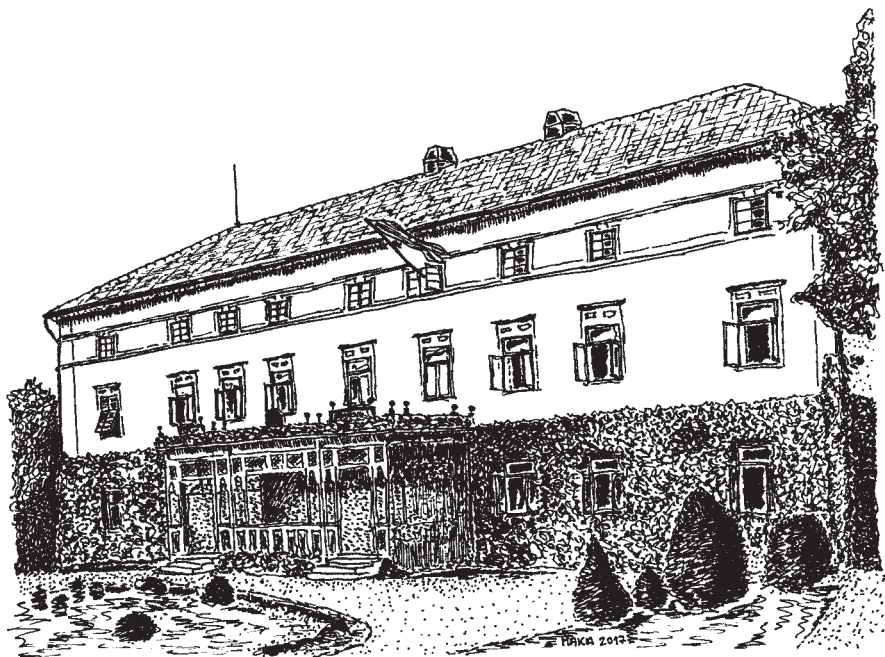

Perokresba spálovského zámku (dnes základní školy) z roku 1918. V té době měl zámek dřevěnou prosklenou verandu, můžete si ji prohlédnout také na dobové fotografii za textem prvního článku v časopisu. Veranda byla vydlážděna dlaždicemi, které tam již několik let bohužel nejsou. Několik historických dlaždic bylo možné vidět na výstavě Vlastivědného kroužku v sokolovně dne 28. 10. 2017.

(Perokresba: Ing. Martin Kantor, Spálov č. 43, listopad 2017)

Ročník XXXII./2017, č. 3-4

10. prosince 2017

Oderské vrchy

VLASTIVĚDNÝ ZPRAVODAJ

SPÁLOV 2017

ODERSKÉ VRCHY, vlastivědný zpravodaj. – Vychází v nepravidelných intervalech v počtu 2 dvoučísel (případně 1 čtyřčísla) do roka v nákladu 350 výtisků. – Vydává Vlastivědný kroužek Oderských vrchů ve Spálově, okres Nový Jičín, PSČ 742 37. Redakční kruh: Mgr. Jarmila Mazáčová, paní učitelka Libuše Maršálková, Ing. Josef Vlček, Mgr. M. Richter a Ing. M. Kantor, řídí **Mgr. Jaroslava Šustková, Spálov 142**, tel. domů 556 729 705, e-mail: oderskevrchy@email.cz. – Na tento email, pokud můžete, přihlašujte a odhlašujte Oderské vrchy – Jazyková úprava: Mgr. Jarmila Mazáčová. – Běžný účet u České spořitelny, a.s., Okresní pobočka Štefánikova 13, Nový Jičín, účet číslo 1766110339/0800. – Tisk: Tiskárna KAEM TISK s.r.o., Sportovní 481, 742 01 Suchdol n/O, tel.: +420 556 736 999, e-mail info@kmtisk.cz Roční předplatné 130,- Kč, poštovné a balné 30,- Kč, při dodatečném vyžádání odběru poštovné a balné 60,- Kč, za 2 dvoučísla. Pokud Oderské vrchy neplatíte šekem, ale převodem z účtu, uvádějte vždy variabilní symbol, ať přesně víme, kdo zaplatil. Děkujeme.

Obsah

XXXII. ročníku Oderských vrchů

Kašpar P. st.:	Šlechtický rod pánů z Badenfeldu na Klokočově1
	a jejich rodinná hrobka v kostele sv. Ondřeje
Peroutka A.:	Rekonstrukce stroje potštátských hodin v roce 2016.....18
Květoň P., Šimová V.:	Končiny dřívě a nyní, jak je oslavili letos v Luboměři a ve Spálově.....31
Mik R.:	Život vojenský, pokračování.....40
Kolektiv autorů:	Rodopisná kronika.....53
Kolektiv autorů:	Záznamy od prosince 2016 do května 2017..... 54
Zezulčík J.:	Senzační nález historických fotografií a negativů zámku Kuní....3. str. obálky
Zezulčík J.:	Spálovský zámek a jeho poslední majitelé.....61
Mgr. Šustková J.:	Deník porodní babičky Marie Farda.....89
Polak Otto.:	Pečení brambor.....96
Polak Otto.:	Viděl jsem ježíška.....97
Vilibald Ševčík.:	Kronika školy v Luboměři (pokr. z OV 1-2/2017).....99
Kolektiv autorů.:	Rodopisná kronika.....110
Kolektiv autorů.:	Záznamy..... 111

*Vlastivědný kroužek Oderské vrchy a městy Spálov
vás všechny srdečně zvou na zajímavou výstavu a přednášku*

SPÁLOVSKÝ ZÁMEK A JEHO POSLEDNÍ MAJITELÉ

*Slavnostní zahájení výstavy k výročí vzniku Československé republiky bude v sobotu 28. října 2017 v 16 hodin
v sokolovně s dechovou hudbou Spálovanka.*

Přednáška se uskuteční od 17 hodin, přednášející PhDr. Jaroslav Zesulčík, kastelán zámku v Kyjově.

*Výstava bude pokračovat po přednášce a pak ještě v neděli 29.10. a v pondělí 30.10.2017
od 9:00 do 12:00 hodin, odpoledne od 14:00 do 17:00 hodin.*

vstupné dobrovolné

Kaplička na pozemku p. Miloslava Chytila ve Spálově, který ji vyřezal podle vlastního návrhu motorovou pilou a jemnější části dokončil dlátem. Je asi 2 m vysoká, vyrobená z lipového dřeva, z kmene o průměru 60 cm. Stojí na dvou dubových železničních prážkách, střechu tvoří osmiboký jehlan.

(Perokresba: Ing. Martin Kantor, Spálov č. 43, listopad 2017)

ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálovska a okolí

RYTÍŘ VON BAUER, CHLUMECKÝ - BAUER RODOKMEN

Moriz ryt. von Bauer *5.10.1812 Rosice u Brna, † 13.4.1895 Brno
x 9.6.1846, Mathilde Rittler *31.12.1823 Rosice u Brna, † 22.4.1871 Brno
(dcera Ferdinanda R. a Kathariny Axmann)

Děti, generace I - 1

I - 1

1. Viktor * 16.4.1847 Brno, † 30.9.1911 Semmering, statky Spálov, Kunín
x 9.6.1875 Brno, Marie (Marietta) von Chlumecký *15.9.1856 Brno, † 1.7.1911
Brno (dcera Petra ryt. von Ch. a Caroline Fenz, ovd. Lettmayer)

Děti, generace II - 1

2. Julius *29.5.1850 Brno, † 9.3.1880 Brno
SP

II - 1 (I - 1 - 1)

1. Victor Moritz Peter Maria ryt. Bauer von Rohrfelden *2.4.1876 Brno, † 3.8.1939
Kunín, Dr. jur., statek Kunín
x 11.12.1912 London, Margaretha Druschba (1. x 19.., N. N. *18.., † 19..)
*7.10.1886 Wien, † 1.6.1963 Wien (dcera Alexandra D. a Philomeny Vavruška)

Děti, generace III - 1

2. Moritz Viktor Julius Peter ryt. von Chlumecký - Bauer *11.10.1882 Brno,
† 27.11.1945 Fitsroy (Austrálie), Dr.phil., statek Spálov
x 9.10. 1912 Wien, Margaretha Karolina Barbara von Remiz *14.5.1886 Přelouč,
† 11.12.1974 New York City (dcera Alfreda šl. von Remiz a Caroline Kindervater)
Děti, generace III - 2

3. Peter Paul ryt. Bauer von Rohrfelden *3.12. 1888 Brno, † 8.8.1965 Klagenfurt,
Dr. phil., statek Kunín
x . . 1914 München, Charlotte Scharf-Heidemann *5.12.1893 Köln, † 3.1.19..
München (dcera a)
Děti, generace III - 3

III - 1 (II - 1 - 1)

1. Heinz Günther (Heini) *16.5.1908 Strassburg, † 23.3.1935 Nový Jičín, Dr. phil.
SP

2. Hellmuth Viktor (Helli) *14.3.1913 Dresden, † 28.3.1989 Deutsch-Altenburg
x . . 19..,
SP

3. Margaretha Ruth (Pipsi) *14.7.1916 Dresden † 7.1.2006 Salzburg
x . . 19.., Kurt Riedel *13.6.1920 Jablonec nad Nisou, † 2.8.2007 Thalgau
Děti, generace IV - 1

4. Eva Maria (Pully) * 8.2.1919 Brno, †14.1.1974 Wien
x . . 19.., Walter Ender *23.5.1910, † 5.7.1983
Děti, generace IV - 2

III - 2 (II - 1 - 2)

1. Anton Johann Peter *12.10.1913 Kunín, † 28.10.2002 Toronto
x 1.8.1979 Toronto, Birthe Caroline Bartels Sondergaard *16.3.1927 (dcera
Jense Grama S. a Valborgy Bartels)
SP

2. Nikolaus Karl Heinrich *8.5.1919, †27.9.2008.... Wien
x 2.10.1954 Ottawa, Marie Yolande Georgette Hurtubise *2.4.1927 Hull (Quebec,
Canada) (dcera Arthura Josepha H. a Marie Louise Dauray)
Děti, generace IV - 3

3. Johannes Gustav Maria *2.10.1920 Wien, † 7.5.1981 Vancouver
x 3.7.1951, Phyllis Lorena Miles *12.11.1917 Winnipeg (Kanada) (dcera
Williamy Maurice M. a Maemie Johnson)
SP

4. Elisabeth Maria Carolina Margaretha *11.10.1922 Wien, † 31.3.1991 New York
SP

III - 3 (2 - 1 - 3)

1. Edgar * . . 19.., † . . 194. - padl ve válce
SP

2. Marietta *4.2.1919 München
x . . 1942, Erich Kurt Ziener Müller *13.4.1908 Zwickau, † 24.4.1998
Santiago de Chile
Děti, generace IV - 4

IV - 1 (III - 1 - 3)

1. Ronald Peter Riedel *27.6. 1949 Vöckalbruck, JUDr.
x 18.10.1981 Elsbethen, Ulrike Ziegler *13.6.1952 Salzburg (dcera Paula Z.
a Elfriede Jäckel)

Děti, generace V - 1

IV - 2 (III - 1 - 4)

1. Verena Ender *2.12.1959, JUDr.

SP

IV - 3 (III - 2 - 2)

1. Louise Ann *24.8.1955 Sudbury (Ontario, Canada)
x 3.9.1988, Robert Ewans Carawan *14.7.1951

Děti, generace V - 2

2. Peter Nicholas Anthony *6.9.1958 Sudbury
x 29.4.1989, Carrie Lynne Marie Lumbra *14.10.1962, (dcera Lynna L.
a Johanny Lumnach)

Děti, generace V - 3

3. Danielle Jeanne Marie *23.3.1960 Sudbury
x 13.7.1991, Richard Vincent Cunningham *24.12.1960 Providence
(Richmond, USA)

Děti, generace V - 4

4. Andrew Robert *28.1.1962 Yongstown (Ohio, USA)
x 8.9.1990, Laurie Jane Elisabeth Stanley *19.12.1962 Beverly (dcera
Roberta Waltera S. a Ann Marie Madore)

Děti, generace V - 5

IV - 4 (III - 3 - 2)

1. Renate Brigitte Inés Ziener von Bauer *8.10.1942 Santiago de Chile
x . . 19.., Klaus Diercks *12.8.1939

Děti, generace V - 6

2. Hans Rudolf Edgar Ziener von Bauer *20.6.1946 Santiago de Chile
x . . 19.., Isabel Margarita Valderrama Hoyl *21.4.1956 Santiago de Chile

Děti, generace V - 7

3. Cristina Marietta Ziener von Bauer *30.10.1949 Santiago de Chile
x . . 19.., rozv. 19.., Hellmuth Broda *29.4.1948 Hannover

Děti, generace V - 8

V - 1 (IV - 1 - 1)

1. Christopher Felix Riedel *8.9.1983 Salzburg

2. Oliver Riedel *31.10.1990 Salzburg

V - 2 (IV - 3 - 1)

1. Benjamin Marcus Carawan *1.3.1989

V - 3 (IV - 3 - 2)

1. Nicholas Peter *4.7.1993 Burlington

2. Lynn Lumbra *30.10.1995

3. Maxim Depatie Lumbra *4.8.1997

V - 4 (IV - 3 - 3)

1. Natalie Grace Cunningham *3.4.1998 Providence

V - 5 (IV - 3 - 4)

1 . Elisabeth Grace *2.12.1994 Beverly

2. Michael Robert *15.4. 1996 Beverly

V - 6 (IV - 4 - 1)

1. Claudia Diercks *11.3.1967 Bremen

2. Kristin Diercks *14.6.1969 Bremen

3. Klaus Peter Diercks *8.10.1975 Bremen

V - 7 (IV - 4 - 2)

1. Sofia Isabel Ziener Valderrama *21.10.1983 Santiago de Chille

V - 8 (IV - 4 - 3)

1 . Stefan Paul Broda *28.6.1981 Boston

2. Sylvia Yvonne Broda *10.1.1984 Heidelberg

Přednáška PhDr. Jaroslava Zezulčíka na téma Spálovský zámek a jeho poslední majitelé.

(Jedná se o přepis záznamu mluveného slova, mohlo dojít k nesrovnalostem).

V den státního svátku 28. října 2017 uskutečnil Vlastivědný kroužek výstavu a přednášku na téma: Spálovský zámek a jeho poslední majitelé s pomocí kastelána kunínského zámku PhDr. Jaroslava Zezulčíka. Pan kastelán nás zajímavým výkladem seznámil s historií rytířů Bauerů a Chlumeckých – Bauerů tak, jak působili na spálovském a kunínském zámku. **V předcházejícím přehledu rodokmenu jsou zaznamenáni předkové a potomci posledního majitele spálovského statku Moritze Viktora Julia Petera ryt. von Chlumecký–Bauer (11. 10. 1882 – 27. 11. 1945).** Fotografie z archivu zámku Kunína na výstavu připravila Tiskárna KAEM TISK s.r.o. v Suchdolu nad Odrou.

Kastelán kunínského zámku hledal stopy Chlumeckých – Bauerů v Americe, Austrálii, v Kolumbii a ještě na jiných místech. K adrese Chlumeckých-Bauerů se dostali tak, že jeden muž z Hranic si vzpomněl, že jeho tatínek si dopisoval s jistým panem Chlumeckým ve Spojených státech. Tatínek mezitím zemřel, ale tomuto muži se přece jen podařilo adresu najít a předal ji p. Zezulčíkovi. Na pozvání pana Zezulčíka přiletěl pan Nicholas Chlumecký-Bauer (nar. 1919 ve Vídni) se svými syny, dcerou a vnukem do Vídně. Odtud v doprovodu dr. Vereny Ender, vnučky Viktora Bauera, posledního majitele zámku v Kuníně, navštívili 27. září 2001 Nový Jičín, Kunín a Spálov. Původně jednodenní návštěva se protáhla na tři dny. Při odjezdu se všichni loučili slibem, že přátelské kontakty se budou rozvíjet i nadále. Následovala úzká spolupráce s rodinou, poskytla své fotografie, svůj archiv písemností, a když v roce 2006 zemřela dcera posledního majitele zámku, pozvali nás s nákladním automobilem do Rakouska, aby nám předali pozůstalost do Kunína. Byla tam i spousta památek na spálovský zámek a na Spálov. Spálovský a kunínský zámek byla dvě hlavní letní sídla rodiny Bauerů.

V roce 1883 spálovský zámek koupil hrabě Kinský od posledního majitele Závise z Osenic. Hrabě Kinský už v roce 1885 zámek prodává podnikateli Moritzu Bauerovi. Zámek v té době už byl bez kaple. Hrabě Kinský byl vášnivý chovatel koní, závodní jezdec. Po prodeji zámku ve Spálově si kupují roku 1885 nový zámek, a to v Lešné u Valašského Meziříčí. Dnes v něm můžete vidět obrazy rodiny Kinských, které zdobily stěny spálovského zámku. Rovněž se tam nachází galerie majitelů spálovského zámku.

V roce 1885 spálovský zámek sloužil rodině Bauerové – Chlumečtí jako letní sídlo.

Bauerové, Bauerové – Chlumečtí

Je to rodina židovského původu. Prvním historicky doloženým členem rodiny je Judas Bauer. Rodina žila na jižní Moravě v okolí Ivančic a Dolních Kounic. Judas Bauer má dodnes v Ivančicích na hřbitově náhrobek, rovněž tak jeho syn Aron. Poté, co Josef II. vydal toleranční patent a umožnil jinověrcům vyznávat své náboženství, museli si Židé zvolit nějaké občanské jméno. Dostali pouze omezený výběr jmen, jedním z nich bylo Bauer. Judasův syn Aron směřuje do okolí Oslavan a Rosic, kde začíná těžba uhlí. Aron se podílí na otevření dolu, provozuje také hospůdku. Tady oženil svého syna Moritze s dcerou významného podnikatele Ferdinanda Rittlera.

Moritz Bauer *1812 †1895

Kolem roku 1850 se Moritz začíná zabývat cukrovarnickou produkcí. Od Napoleonských válek se cukrovarnictví u nás rozvíjelo. Přesídlil do Brna. Nejprve cukrovou řepu pěstuje na Dunajském poloostrově v Maďarsku. Poté, co si uvědomil, že na jižní Moravě je velmi úrodná půda, začal řepu pěstovat na jižní Moravě. Roku 1885 postavil cukrovar na Starém Brně, ve stejné době postavil rezidenci, zámček, rodiny Bauerů v Brně. Rodina Bauerů vlastnila pozemky v Brně, tzv. Hlinky. Za svou činnost byl povýšen do šlechtického stavu a získal titul rytíř von Bauer.

Viktor Bauer *1847 †1911

Byl synem Moritze Bauera. Byl prvním členem rodiny, který opustil své vyznání. Peníze, které jeho otec získal z podnikání, investuje na zakoupení velkostatků ve Spálově a v Kuníně. Oženil se s krásnou dívkou Mariettou Chlumeckou. Byla známá jako odvážná jezdkyň, v Brně měla jednu z největších jízdáren na Moravě, své koně ráda proháněla po spálovských a kunínských loukách. Měl tři syny: Viktora (*1876), Moritze (pozdější spálovský pán Chlumecký-Bauer) a Petera Paula (nejmladší syn, matčin miláček). Byl dragounem u císařského jízdního pluku. Kunínský zámek rodina nakupuje deset let po spálovském zámku roku 1895 od zadluženého předchozího majitele Fritze Fürstenberga. Marietta umírá velice náhle roku 1911. Její otec byl velice známý archivář, politik, známá brněnská osobnost, byl velice pracovitý a doslova se upracoval. Umřel velice mladý. Marietta osířela, vyrůstala ve velmi chudých poměrech, časem se stala dvorní dámou vévodkyně Isabely. Naštěstí se velmi dobře provdala za bohatého podnikatele Viktora Bauera. Poté se mohla věnovat svým zálibám, dětem a věnovala se také péči o postižené a nevidomé. Stála v čele spolku, který se věnoval péči o nevidomé a postižené. Její bratr byl nevidomý. Viktor Bauer umírá čtyři měsíce po smrti své ženy. V roce 1870 je rodina Bauerů povýšena do šlechtického stavu, ve znaku nechybí tradiční průmyslové atributy – ozubené kolo, ale také nechybí včely, které symbolizují pilnost. Znak z roku 1908 obsahuje již znaky rodiny Bauerů a rodiny Chlumeckých. Jak došlo ke spojení znaku rodiny Bauerů a Chlumeckých? Maminka rodiny byla Marietta Chlumecká. Její bratr Hugo byl postižený, byl slepý a polohluchý a neměl žádné potomky. Hugo velmi toužil po tom, aby jméno Chlumecký neupadlo v zapomnění, a proto adoptuje svého synovce Moritze a ten přebírá jméno Chlumecký - Bauer a také znak rodiny Chlumeckých.

Viktor Bauer *1876 †1939

Studuje na gymnáziu, poté vysokou školu, vystudoval práva, agronomii, věnuje se i podnikání a patřil k nejbohatším rodinám na Moravě. Podnikl velkou cestu kolem světa. Procestoval celou zeměkouli, a to několikrát. Byl odvážný letec, složil pilotní zkoušky a získal jeden z prvních pilotních průkazů v monarchii. V té době se létalo s letadly, která neměla žádnou kabinu. Po návratu

z cest se ujmá vedení cukrovaru ve Starém Brně, poté co cukrovar vyhořel, rodina investovala své prostředky do největšího cukrovaru v Hrušovanech u Brna. Pronajali si panství Židlochovice, tam měli největší zásobárnu cukrové řepy. Roku 1912 po smrti rodičů přebírá podniky a jeho podnikání ho dostává do Německa. Také se musel postarat o spálovský a kunínský zámek. Uvažoval o prodeji kunínského zámku, měl dokonce velkého zájemce o prodej. Ten nechal zámek opлотit, k prodeji nakonec nedošlo. Viktora Bauera a jeho manželku Margaretu portrétoval malíř Löbl. Viktor se oženil s bývalou barovou zpěvačkou Margarethou Druschba, řečenou Greta. Právě tento vztah byl jedním z důvodů předčasné smrti jeho maminky. Margaretha byla mladá vdova, do manželství přivedla syna, kterého Viktor adoptoval.

Děti tohoto manželského páru:

Heinrich Günter, tzv Heini, byl to velmi hodný chlapec, obyvatelé Spálova vzpomínali na to, jak si s ním hrávali. Stal se úspěšným dirigentem, zemřel v důsledku operace slepého střeva, kdy lékaři v nemocnici nečekali na příjezd jeho osobního lékaře.

Helmuth Viktor, Helie, vypadal jako andílek, ale byl to postrach vesnice. Oženil se, ale jeho manželství se rozpadlo a on sám umírá v roce 1987 bez dětí.

Margaretha Ruth, zvaná Pipsi, umírá z rodu poslední, a to v roce 2006, dožila se 90 let, žila v Rakousku v Salzburgu.

Eva Maria, zvaná Ulli.

Na zámek přijel dánský malíř, který namaloval portréty dětí, ty dnes můžeme vidět v kunínském zámku v dětském pokoji. Podařilo se získat fotografii dětského pokoje ve spálovském zámku. Ten byl blíže tělocvičny. Po vzniku republiky přišla rodina o své pozemky (ve veřejném zájmu), byl zde vybudován obrovský veletržní areál a dnes na daném území stojí Výstaviště Brno a ani Viktor Bauer, ani jeho žena se nedočkali finanční kompenzace. Brněnský zámeček rodiny Bauerů se stal součástí tohoto areálu a dnes v něm probíhají porady, konference, školení manažerů a podobné akce. Viktora Bauera portrétovalo několik malířů. Jedním z nich byl i uznávaný rakouský malíř Egon Schiele, dnes je daný obraz v Belvederu ve Vídni, v rakouské galerii. Na obraze malíře Löbla bychom si měli všimnout zelených manžetových knoflíčků, ty si Viktor přivezl ze své cesty kolem světa. Když navštívil Čínu, tak se do země zamiloval a chtěl si koupit něco hodně vzácného. Knoflíčky byly totiž z nefritu. Nefrit je považován za magický kámen, má velmi vysokou hodnotu. Když se Viktor odpoledne vrátil, aby ještě ke knoflíčkům něco dokoupil,

nezastihl již prodavače, ale jeho šéfa, který se mu omlouval a uvedl, že knoflíčky mají mnohem větší hodnotu, než za jakou je koupil. Jako správný podnikatel si je nechal ocenit ve Vídni a zde se rovněž dozvěděl, že knoflíčky mají mnohem větší hodnotu, než za jakou je koupil. Podle vyprávění Viktorova vnuka, už je nesundal. Hlavně proto, aby měl před sebou model korektního obchodníka. Když chtěl Viktor obraz prodat, jeho žena, i když neměla pochopení pro moderní umění, řekla, že poznává svého muže podle manžetových knoflíčků a obraz neprodala. Z Číny si přivezl spoustu památek, některé jsou k vidění dnes na kunínském zámku. Viktor byl autorem knihy Střední Evropa – žijící organismus, jeho kniha se dostala na index, nacisté ji veřejně spálili, zachovalo se jen několik exemplářů.

Moritz Chlumecký-Bauer *1882 †1945

Studuje na gymnáziu ve Vídni, na univerzitách ve Vídni a v Mnichově. Zde studuje amerikanistiku, geografii. Poté podniká cestu kolem světa (Egypt, Amerika, Asie). Zdedil největší umělecký talent po mamince. Proto také zval na spálovský zámek mnoho významných uměleckých osobností. Po smrti své maminky v roce 1911 podniká velkou výpravu do Amazonie. Oženil se roku 1912 s krásnou manželkou Karolínou von Remiz, dcerou generála husarů. Po vypuknutí I. světové války nastupuje do spojitelského oddělení. Přihlásil se i se svým automobilem. Řidiče mu dělal Dominik Zach. Původně byl podkoní maminky Moritze Bauera, pak mu dělal šoféra. Dominik Zach pobýval ve Spálově po válce a dokonce je ve Spálově na hřbitově pochovaný. Poté, co Moritz nastoupil na frontu, je v srpnu 1914 zajat ruskými kozáky a odeslán na Dálný východ. Dominik Zach se s automobilem vrátil do Spálova, aby rodině oznámit tuto pohromu. Nato začíná velké pátrání, kde se Moritz nachází. Dva roky byly zadávány zprávy do novin, aby se rodina dozvěděla, co je s Moritzem. V letech 1914 až 1918 byly oba zámky, ve Spálově i v Kuníně zcela opuštěny. Album fotografií z roku 1912 ukazuje, jak byl zámek krásně zařízen. Už nikdy potom nevypadal zámek tak, jak ukazují fotografie. Například zrcadla, která jsou na fotografiích, byla také ve spálovském zámku. Většina zařízení pokojů, které je na fotografiích, se ve 20. letech 20. století odstěhovalo do Brna, do hlavního sídla rodiny Bauerů.

Moritz Chlumecký-Bauer se dostává z Číny zpátky do Spálova. Na několikrát pokus se přes Čínu pěšky dostává do Evropy a přichází v roce 1917 do Vídně. Svého nejmladšího syna Antona vůbec nepoznává. V roce 1918 dochází mezi bratry Bauerovými k roztržce, kdy se Viktor a Moritz přestávají bavit. Bratři k sobě nenacházejí cestu, jistou roli v tom mohou hrát manželky a také finanční problémy, do kterých později spadl Moritz Chlumecký-Bauer. Moritz se do velkých finančních problémů dostává díky své podpoře umění a umělců. Moritz s sebou z Kunína odnáší do Spálova knihu návštěv, potvrzují to zápisy z roku 1921, kdy do

Spálova zavítaly vzácné návštěvy jako Sidi Nádherná (Sidonie Nádherná – mecenáška umění a spisovatelka), Charles Nádherný, slavní spisovatelé, básníci – R. M. Rilke, architekt Teis, který navrhl přestavbu zámku ve 20. letech minulého století. Baronka Nádherná pomáhala rodině Bauerů a Chlumeckých-Bauerů v době před II. světovou válkou k exilu ve Velké Británii. Po válce sama musela opustit v době znárodnování republiku. Kromě návštěvní knihy přestěhoval Moritz i zařízení z kunínského zámku na Spálov, například nástěnné talíře. Dnes je opět můžete obdivovat na zámku v Kuníně. V roce 1937 je v návštěvní knize zaznamenána návštěva rodiny Kastů, majitelů Starého Jičina. Jejich dcera se stala princeznou Hohenlohe.

Před začátkem II. světové války se rodina odstěhovala do Velké Británie. Její členové se dostali do internace, protože bylo podezření na možnou spolupráci s nacisty. Rodina se vykoupla tím, že zámecký pán Moritz Chlumecký-Bauer odchází se svým synem Johannem do australské armády. Zde působí až do roku 1945. Nejmladší syn Nicholaus odchází farmařit do USA. Nejstarší syn Anton vstupuje do britské armády. Zdálo se, že v roce 1945 se rodina opět vrátí do Spálova, dopisují si s Dominikem Zachem a dbají na to, aby nebyli spojováni s nacisty. Po ukončení války byli Moritz a Johannes demobilizováni a čekali na návrat do Anglie, když se zjistilo, že Moritz onemocněl rakovinou tlustého střeva a v listopadu 1945 zemřel, je pochován v Austrálii. Po válce se členové Moritzovy rodiny přestěhovali do Severní Ameriky.

Peter Paul Bauer *1888 †1965

Dostalo se mu skvělého vzdělání, které využil v byznysu. Byl významný sběratel, archivář, politik, novinář. Miloval dálné končiny. Oženil se s krásnou manželkou Karolínou. Podniká v Kolumbii v letecké přepravní společnosti a stává se výkonným ředitelem této společnosti, později výkonným prezidentem. Peníze k rozvoji podnikání získal ze svých podílů z panství ve Spálově a v Kuníně. V průběhu II. světové války ho Američané donutili opustit společnost a Kolumbii. Finanční vyrovnání nikdy nezískal ani on, ani jeho manželka. V roce 1936 navštívil z Kolumbie se svou ženou Charlottou spálovský zámek. Svým synovcům a neteřím přivezl malou opičku. Ta potom trvale žila ve Spálově. Z Kolumbie se se ženou přestěhoval do Rakouska, kde zakoupil malý zámek a zde v roce 1962 umírá. Jeho potomci stále žijí v Chile.

Roku 1912 byla založena návštěvní kniha zámku Kunín a Spálov. Jsou zde zápisy bratra Viktora, který zámek navštívil o Vánocích a zapsal, že obdivuje nádherné vyzdobení zámku. Zápisy v návštěvní knize končí v roce 1914, tedy v roce, kdy vypukla I. světová válka. Poslední návštěvy, které se do návštěvní knihy zapsaly, byli příslušníci rodiny Schindler. To byli potomci chlapce, kterého adoptovala hraběnka Walburga. Rodina se přestěhovala do Korutan, ale kunínský zámek navštěvovala dál.

GENEALOGICKÉ ÚDAJE RODINY BAUER A CHLUMECKÝ - BAUER

Berte prosím na vědomí, že následující text je přepis genealogických dat poskytnutých Peterem rytířem¹ von Bauera a údajů shromážděných jeho dcerou Mariettou von Bauer a dalšími rodinnými příslušníky, jako například Antonem J. P. von Chlumecký-Bauer, jeho matkou Margarethou a sestrou Elizabeth.

Předek Bauer

Pro zakladatele rodu Arona Bauera nejsou žádná genealogická data k dispozici. Žil někdy na přelomu 18. a 19. st. jako majitel hostince a přilehlého dvora v blízkém okolí Rosic, 25 km západně od Brna.

Okolo roku 1800 objevil uhelnou sloj na svém pozemku a za pomoci německého odborníka Rittlera z Pruského Slezska založil obchodní společnost Segen Gottes.² Objev rozsáhlé uhelné pánve poblíž Rosic během prvních let průmyslové revoluce vedl k rozvoji Brna coby průmyslového centra.³ Uhlerný důl zůstal ve vlastnictví rodiny Bauerových do roku 1924 a byl po celý tento čas řízen rodinou Rittlerovou.

Aron Bauer měl mnoho dětí, mezi něž patřili:

- Moritz Bauer (*12. 10. 1828, †13. 4. 1895) x Matilda Rittler (*31. 12. 1823, †22. 8. 1871) - dcera Ferdinanda K. Rittlera
- Maxmilian Bauer x Charlotte Rittler⁴ - další dcera F. K. Rittlera
- Peter Bauer
- Jacob Bauer byl zubařem v Brně a dožil se 96 let v dobré psychické i fyzické kondici. Neznáme jméno jeho manželky.

Ferdinand K. Rittler (*4. 4. 1785, †27. 6. 1847) byl těžařský inženýr spolupracující s Aronem Bauera. Jeho dcera Charlotte měla s Maxem dvě dcery. Jedna z nich – Adele si vzala úředníka jménem Kueffer von Assmansvilla, který žil celý svůj život na náklady Viktora rytíře von Bauera. Třetí dcera F. K. Rittlera zůstala svobodná a starala se o svou matku, která zemřela ve velmi vysokém věku.

¹ Ritter.

² Boží požehnání.

³ Rakouský Manchester.

⁴ Teta Lotte s naslouchátkem.

Moritz Bauer

Rytířský kříž řádu Železné koruny

Moritz (rytíř von) byl průmyslník a vlastník panství. Zasvětil svůj život zemědělství, zejména cukrovarnickému průmyslu.

Před napoleonskými válkami se cukr vyráběl z cukrové třtiny rostoucí pouze v tropech, odkud byla importována Brity. Když Napoleon Bonaparte zavedl kontinentální blokádu,⁵ nařídil francouzským inženýrům, aby našli náhradu za cukr dovážený z tropů. Podařilo se jim vyšlechtit řepu s velkým obsahem, díky čemuž došlo k rozvoji průmyslu vyrábějícímu cukr z řepy. Tento průmysl se rozšířil v Čechách a na Moravě právě díky francouzským inženýrům a obchodníkům.

První věc, kterou Moritz udělal, bylo, že si pronajal půdu na ostrově na Dunaji, v Maďarsku a vysadil tam cukrovou řepu. Už ve 40. letech 19. století vlastnil malou továrnu, v níž vyráběl surový cukr, který poté prodával cukrovarům. Cukrovary pro změnu vyráběly rafinovaný cukr pro maloobchodní spotřebu.

Moritzovi se v Maďarsku velmi dařilo, proto si v roce 1855 koupil několik set hektarů půdy na březích Svratky na jihozápadní periférii Brna. Tato zemědělská půda byla nazývána "Jílové území". Nacházel se tam velký bytový dům a mlékárna. Moritz zavedl pěstování cukrové řepy a vedle mlékárny nechal postavit továrnu na její zpracování. Ve vhodnou dobu vybudovaná železniční vlečka přispěla k rychlému rozvoji cukrovaru.

V této době představovalo cukrovarnictví prosperující druh podnikání, a protože Moritz žil velmi skromně, mohl si brzy dovolit postavit velký dům na hlavním náměstí v Brně a získat panství ve Spálově. Byl zvolen členem Moravského zemského sněmu a měl mnoho reprezentativních funkcí. Okolo roku 1870 obdržel řád Železné koruny a současně také dědičný šlechtický titul rytíře.

Když zestárl, velmi z pohodlně a začal cestovat salonním vozem na Spálov s doprovodem holiče, komorníka a čtenáře, který mu předčítal noviny a knihy. (Synové komorníka, jehož jméno bylo Scholz, byli taktéž zaměstnání Moritzovým synem Viktorem a právě oni budou hrát velkou roli v dětství Viktorových synů.)

Moritz a Matylda měli 2 syny.

- Viktor rytíř von Bauer (*16. 4. 1847, †30. 11. 1919)
x Marietta von Chlumetzky (*21. 11. 1857, †1. 7. 1911)
- Julius rytíř von Bauer (*29. 5. 1850, †9. 3. 1880)
 - Byl sympatický mladík, který miloval život a také koně.
 - Založil Brněnský dostihový klub.
 - Zemřel svobodný na otravu krve ve 30 letech.

⁵ Bojkot veškerého zboží pocházejícího z Británie, Brity dováženého či prodávaného.

⁶ Dnešní Náměstí Svobody.

Viktor rytíř von Bauer

Komtur řádu Františka Josefa

Viktor studoval na 1. německém Statsgymnassiu, následně několik semestrů na Technickém učilišti v Brně.⁷ Poté odjel na cesty do Anglie, Skotska, Itálie a Egypta.

Po návratu se, spolu s otcem, stal obchodním partnerem Alt-Bruener Zuckerraffinerie A. G.,⁹ který pak v 80. letech 19. století řídil sám. Byl členem Moravského zemského sněmu a patřil k politické straně svého prastrýce Johanna Chlumeckého.¹⁰

Byl to laskavý, podnikavý a svědomitý muž, který se staral o dobro zaměstnanců ve své továrně. V zimních měsících zde bývalo zaměstnáno okolo 300 mužů. Mnoho z nich mu vděčilo za to, že mohli vlastnit dům s pozemkem. Viktorovým největším potěšením byl lov. Měl ve svém vlastnictví malé, ale výjimečně krásné jeleny evropského typu na Spálově,¹¹ stejně jako na velkém panství v Kuníně. Na lovecké výstavě ve Vídni v roce 1910 jeho exponát „Srňčí hřbet“ obdržel nejvyšší cenu, zlatou medaili, jež Viktora potěšila více, než řád, který obdržel o několik let dříve.

V roce 1895 zdědil jmění o hodnotě asi 5 milionů zlatých po svém otci. Nepodařilo se mu však bohatství zvětšit, neboť cukrovar, stojící na Starém Brně po 50 let, úplně vyhořel kvůli explozi cukerného prachu. Viktor továrnu obnovil, pak se ale rozhodl uzavřít ji a místo ní zakoupil jinou továrnu – Rohrbacher Zuckerraffinerie A. G.¹² Jelikož trval na tom, aby byl jediným vlastníkem akcií, ztratil velký obnos peněz kvůli komplikovaným finančním transakcím, takže v době jeho úmrtí mu zůstaly pouze 3 miliony.

První světová válka a konfiskační zdanění německých vlastníků nově vzniklou ČSR způsobili, že jeho 3 synové přišli asi o 70% svého dědictví.

7 Velitel komendy – správní jednotka státu Řádu německých rytířů v Prusku. Označení řádového stupně vyznamenání (ekvivalentem je komandér).

8 Dnešní VUT.

9 Starobrněnský cukrovar.

10 Strana velkostatkářů věrných ústavě.

11 Zřejmě jelena evropského.

12 Hrušovanský cukrovar.

Marietta von Bauer

Dáma řádu Alžběty¹³

Marietta vyrostla v prostých poměrech, otec zemřel v jejích 6 letech. V roce 1850 koupila její matka velký činžovní dům na Zelném trhu, v němž se pravděpodobně sama narodila. Matka s Mariettou žily z nájmu z činžovního domu a malé penze. O nějaký čas později obdržela 500 zlatých jako podporu ze svěřenského fondu zřízeného jejím strýcem z matčiny strany, Dr. Andreasem Zelinkou, bývalým starostou Vídně, který zemřel v roce 1811. Rodiny Chlumeckých a Fenzových měly nicméně dobré společenské postavení v Brně. I díky tomu byla Marietta v dětství společnicí a přítelkyní arcivévodkyně Marie Kristýny, která se později stala španělskou královnou a matkou Alfonse XIII.

Ve věku 17 a půl roku se Marietta vdává za Viktora rytíře von Bauera, a to v červnu roku 1875. V letech 1890-1910 se starala o obrovskou domácnost, jejíž roční výdaje činily zhruba 500 000 korun, což bylo asi 100 000 zlatých.¹⁴ Téměř každou neděli někoho hostili, někdy dokonce u nich hosté i přespávali, někteří s celými rodinami na Spálově nebo v Kunině. V zimě pořádali 2-3 bály, na nichž bylo přes 100 lidí.

Celá domácnost se stěhovala čtyřikrát do roka. V zimě zůstávali ve svém domě ve městě - Grosser Platz¹⁵ 29, na jaře byli v Lehmstaettu (kde se nacházela továrna), začátek léta trávili na Spálově a v Kunině konec léta. Na podzim se vraceli do Lehmstaettu. Navíc pořádali pravidelné výlety pro celou rodinu - do Westerlandu, na ostrov Sylt, Skiermonikoog - ostrov vlastněný německým hrabětem Bernsdorffem. Do Paříže a St. Malo, do Veldenu na Wörthersee,¹⁶ do Dolomit atd. V roce 1900 Marietta založila v Brně Domov pro mladé nevidomé lidi podporovaný výhradně jejími vlastními příspěvky.

V ohledu ke svým vlastním dětem Viktorovi, Moritzovi a Peterovi byla ve výchově velmi přísná. Každý z nich plyně hovořil německy, francouzsky a anglicky. Byla velmi náročná a ambiciózní ohledně sebe i svých synů, kterým zajistila přístup do nejvybranější společnosti zemské metropole. S přibývajícím věkem se stala velkou milovnicí koní. Někdy během jediného rána jela na třech koních. Byla doprovázena svým vrchním podkoním, někdejším důstojníkem 15. dragounského pluku, Dominikem Zachem. Seděla velmi dobře na dámském sedle a účastnila se vyjížděk do obtížného terénu. Její syn Peter si jistě užil skvělých chvil, doprovázející svou matku během dlouhých vyjížděk po kunínských lukách. Své dobročinné aktivity a péči o nevidomé brala Marietta jako povinnost, ušlechtilí koně byli jejím potěšením.¹⁷

Viktor a Marietta měli celkem tři syny.

- Viktor rytíř von Bauer (*2. 4. 1876, †3. 8. 1939) x Margarethe Druschba
- Moritz Robert rytíř von Bauer (†30. 11. 1945)
- Peter Paul rytíř von Bauer (*3. 12. 1888, †8. 8. 1965)

13 *Nazván po sv. Alžbětě Durynské. Založen 1898 Františkem Josefem I., na památku jeho zavražděné manželky, císařovny Alžběty Bavorské (Sissi). Řád byl udělován pouze ženám a zanikl spolu s monarchií.*

14 *Nepravděpodobné. Vzájemný poměr florinu a koruny byl 1:2. Přesněji tedy spíše 250 000f.*

15 *Dnešní Náměstí Svobody.*

16 *Vrbské jezero, Korutany. Velden je oblíbené resortní městečko na jeho břehu.*

17 *Její bratr Hugo oslepl a ohluchl.*

Dr. Jur. **Viktor** rytíř von Bauer

Od roku 1917 Viktor rytíř Bauer von Rohrfelden

Viktor navštěvoval gymnázium v Brně, potom studoval práva v Lipsku, Ženevě a Vídni. Od prvního ročníku na střední škole až k imatrikulaci byl nejlepší studentem ve třídě a z šesti zkoušek na právnický titul složil pět s vyznamenáním. Po povinné vojenské službě u 6. dragounského pluku se k němu navrátil a získal mnoho dostihových ocenění. Potom pokračoval ve svém studiu a doktorát převzal ve své přehlídkové uniformě, jako aktivní poručík – případ nanejvýš neobvyklý. Krátce po získání doktorátu se vypravil na velkou cestu kolem světa – navštívil Kanadu a USA a odtud se vydal na Havaj, do Japonska, na Samou, Jávou, Nový Zéland, do Austrálie, Indie, Malé Asie a Egypta.

Po těchto cestách se stal vládním úředníkem v Moravském zemském sněmu. V této pozici působil pouze dva roky, poté se vydal na další cesty, tentokrát z pověření svého otce do Číny a Japonska, aby vyjednal zvýšení exportu cukru do těchto zemí. Po splnění této mise se přidal k Alt-Bruener Zuckerraffinerie A. G.¹⁸, jako společník.

Nějaký čas po otcově smrti on a jeho dva bratři, Moritz a Peter se rozhodli, že nebudou panství dělit, ale celé jej svěří Viktorovi – spolu se starostí o všechna aktiva. V roce 1915 cukrovar Rohrbacher¹⁹ vyhořel do základů. Navzdory válce se Viktor rozhodl továrnu přestavět a vybavit nejmodernější technologií. Šlo o jeho největší úspěch. Představil nové výrobní procesy založené na termodynamických principech.

Byla to první továrna v Rakousku, která využívala vysokotlakou páru k pohonu dvou turbogenerátorů o výkonu po 1000 koňských silách a používala páru z turbín pro upravení rozdílných cukerných roztoků ve výrobním procesu. Přebytek elektřiny prodával Viktor brněnské elektrárně. Dvojnásobné využití tepla z uhlí jeho uhelných dolů umožnilo výrobu v objemu 13 železničních vagonů za 24 hodin. Díky tomu mohl Bauer prodávat cukr za nižší cenu, než mohla nabídnout jakákoli jiná

konkurence. Dvanáct továren na surový cukr, včetně Robertovy továrny na obrovském panství Seelöwitz arcivévody Friedricha, dodávalo surový materiál pro produkci šedesáti tisíc tun rafinovaného cukru ročně. Jeho zdatná konkurenceschopnost mu však mnoho českých a německých konkurentů zneprátelila. V roce 1921 na žádost Viktora jeho dva bratři Moritz a Peter prodali své třetinové podíly Heinrichu Gildemeisterovi z Limy v Peru. Gildemeister byl blízkým přítelem rodiny i samotného Viktora. Nicméně ani tato podstatná finanční podpora nevyřešila problémy továrny a v roce 1924 musel Viktor prodat celou společnost spolu s²⁰ uhelnými doly Segen Gottes českému konsorciu. Od té chvíle. Výsledkem byl silný svazek těchto studií uveřejněný v roce 1937. Později byl zničen nacisty, kteří jej označili jako příliš mezinárodní.

Jeho dětmi byli:

- Heinrich von Bauer (*16. 5. 1908, †23. 3. 1935)
- o označován za nemanželského syna (říkalo se...)
- o stal se úspěšným dirigentem, zemřel v důsledku zánětu slepého střeva.
- Helmuth von Bauer (*14. 3. 1913, †28. 3. 1989)
- Margaretha Ruth von Bauer (*14. 7. 1916, †7. 1. 2006) x Kurt Riedel
- o syn Ronald Peter Riedel
- Eva Maria von Bauer (*8. 2. 1919, †14. 1. 1974) x Walter Ender
- o dcera Verena Ender (*2. 12. 1959, ?)

¹⁸ Starobrněnský cukrovar.

¹⁹ Hrušovanský cukrovar.

²⁰ Boží požehnání.

Dr. Phil. **Moritz** Robert rytíř von Bauer

Po adopci²¹ Dr. Phil. Moritz Robert rytíř von Chlumecký-Bauer

Moritz navštěvoval gymnázium v Brně, poté studoval zemědělství na univerzitě v Halle a ekonomiku v Mnichově, kde získal doktorát z filosofie. Po zakončení studií odjel na cestu do Anglie, USA, Kanady, Mexika, Panamy, Chile, Argentiny a Portugalska. Po smrti svého otce převzal správu panství v Kuníně a na Spálově, načež tuto povinnost převzal bratr Viktor.

V roce 1912 si Moritz koupil vilu naproti Rothschildovým zahradám ve Vídni a vzal si za manželku Margarethu von Remiz (přezdívanou Gretl), dceru generála husarů Alfreda šlechtice²² von Remiz.

Když začala Velká válka, Moritz ke své jednotce přijel ve vlastním autě²³ v doprovodu Dominika Zacha, který býval vrchním podkoním u jeho matky, pak ale

tuto pozici opustil a šel sloužit k Moritzovi. Když byl Moritz v říjnu roku 1914 zajat Rusy a poslán do zajateckého tábora na východní Sibiř „poblíž“ Vladivostoku, Zach odvezl auto zpět na Spálov. Po neúspěšném pokusu o útěk přes Čínu, při němž byl nalezen a označen za „ne-Číňana“, byl Moritz navrácen do tábora. Další pokus už ale úspěšný byl – domů do Vídně se Moritz vrátil r. 1917. Anton, který se narodil krátce po Moritzově odchodu do války, byl překvapen, když našel cizího vojáka přicházejícího do bytu, ale netrvalo mu dlouho a brzy si zvykl. Ne tak jeho matka – Margarethe musela být přivedena zdravotní sestrou z tureckých lázní, kam si zašla na koupel. Rovněž by mělo být zmíněno, že Margarethe každý den po dobu Moritzova působení ve vojsku psala svému muži dopisy a předpokládá se, že některé byly dokonce doručeny.

Po válce se bratři rozhodli rozdělit si panství svého otce – Moritz si ponechal Spálov. V roce 1920 založil Moritz nakladatelství, které ale zkrachovalo kvůli nepoctivým společníkům a tvrdé německé konkurenci v tiskařském průmyslu. Následnou finanční nouzi vyřešil prodej velkého množství dřeva vytěženého na Spálově.

Přišla léta třicátá a poté, co nacisté převzali kontrolu nad Rakouskem, se rodina rozhodla Rakousko opustit. Po odprodeji domu a zaplacení velmi vysoké emigrační daně se přestěhovali do Anglie. Anton Rakousko opustil už dříve, odjel za prací do Belgie.

Když druhá světová válka vypukla, stala se situace v Anglii pro mužské členy rodiny kritickou. Angličané cizincům nevěřili, proto internovali Moritze a dva z jeho synů, Nicolause a Johannese. Později byli deportováni: Nicholas do Kanady, kdežto Moritz a Johannes až do Austrálie. Anton mezitím opustil Belgii a odebral se do Anglie, kde by rovněž internován – nebyl ale deportován, a když dobrovolně vstoupil do britské armády, byly jeho matka Gretl a sestra Elisabeth uvolněny z internace. Moritz a Johannes vstoupili do australské armády.

Na konci války se Nicholas rozhodl zůstat v Kanadě. Moritz a Johannes byli demobilizováni a očekávali návrat do Anglie, když se zjistilo, že Moritz onemocněl rakovinou tlustého střeva, která se brzy rozšířila a Moritz zemřel 30. listopadu 1945 ve Fitsroy v Austrálii. Je pohřben v Melbourne.

Po válce se všichni členové Moritzovy rodiny přestěhovali do severní Ameriky.

21 *Adoptován strýcem Hugem von Chlumeckým r. 1908.*

22 *Eidler.*

23 *Austro Daimler.*

Dr. Phil. **Peter Paul Ritter von Bauer**

Od roku 1917 Dr. Phil. Peter Paul rytíř Bauer von Rohrfelden

Studoval na gymnáziu v Brně, potom pět semestrů experimentální fyziku s Roentgenem na technické univerzitě Darmstadt. Následně studoval jeden semestr chemii. Mezi lety 1911 – 1913 se připojil k expedici do severozápadní Amazonie s Dr. Hamiltonem Ricem. Po návratu se věnoval vědním disciplínám, jako jsou geologie, geografie, antropologie a amerikanistika - vše v Mnichově. V roce 1914 si koupil dům v Mnichově a oženil se s Charlottou Scharf Heidemannovou z Kolína. V polovině roku 1919 obdržel doktorát z filozofie summa cum laude z výše uvedených předmětů.

Vzhledem ke značným finančním ztrátám v důsledku války se rozhodl upřednostnit podnikání před akademickou kariérou, proto ke konci roku 1919 jel na cesty do New Yorku, Kuby, Mexika, Střední Ameriky, Kolumbie a Venezuely coby zástupce německých firem. Do Mnichova se vrátil roku 1920. Tato jeho cesta byla velmi náročná, ale získal díky ní vynikající obchodní vzdělání a navíc se seznámil se zakladatelem SCADTA a představenstvo SCADTA jej jmenovalo svým zástupcem pro Evropu. Během roku 1921 byl velmi zaneprázdněn navyšováním kapitálu a nakupováním pro společnost v Německu. V téměř roce přivezl svou rodinu do Kolumbie.

Poté, co Peter prodal svou třetinu dědictví v Brně, získal 100 000 dolarů, které použil k financování SCADTA spolu s další půjčkou 50 000 dolarů od Deutsche Bank, na níž ručil akciemi SCADTA. Společnost poté kontroloval a s pomocí místního právníka pro ni vyjednal výhodnější licenci.

V roce 1930 v zájmu o pokrok a expanzi firmy bylo rozhodnuto o prodeji jedné třetiny akciového kapitálu společnosti Pan Am spolu s právem koupě většiny akcií. Díky této transakci SCADTA obdržela velkou půjčku, která jí umožnila vyměnit své hydroplány za pozemní letouny. Zatímco v Kolumbii mohla podnikat dle libosti, mezinárodního provozu se společnost byla nucena vzdát. Tento obchodní vztah byl však harmonický a fungoval až do začátku druhé světové války, kdy americká vláda tuto spolupráci zastavila.

V této době, kdy kolumbijská vláda uplatnila zákony umožňující znárodnění SCADTA, obdržel Peter kolumbijské občanství. V roce 1939 Panamerické aerolinky na žádost americké vlády zahájily „odněmčování“ SCADTA. Všichni Němci byli vyplaceni a deportováni zpět do Německa. V roce 1940 byl Peter donucen odstoupit z funkce prezidenta SCADTA, v níž strávil dvacet let svého života. Do společnosti Peter vložil také značné množství svého osobního majetku.

Se svou rodinou se proto v roce 1941 přestěhoval do Chile a v roce 1948 zakoupil nemovitost v jižním Chile, kterou nazval La Nueva Carinthia. Peterova žena si Jižní Ameriku nikdy neoblíbila. Proto, když zakoupili zámek Rotenhof, se

rozhodla tam přestěhovat a Chile pouze navštěvovat. Bližší podrobnosti lze získat od její dcery Marietty. Zbývá ještě zmínit, že Peter a Charlotte měli dvě děti – Mariettu a Edwarda, který sloužil u Luftwaffe a zahynul během druhé světové války jako svobodný.

24 Bogotá, Manaus.

25 S nejvyšší pochvalou.

26 Sociedad Colombo Alemana de Transportes Aéreos – Kolumbijsko-německá letecká přepravní společnost.

27 Pan American Airways.

Marietta von Bauer-Ziener

Marietta se narodila v Mnichově, kde také navštěvovala školu. Později byla poslána do dívčího internátu ve Švýcarsku a domů se vracela pouze na prázdniny. Její bratr byl rovněž poslán na studia do internátu chlapeckého, takže spolu děti mnoho času netrávily. Marietta cestovala mezi Německem a Jižní Amerikou a plynne mluví německy, anglicky, španělsky a francouzsky.

V roce 1942 se vdala za Ericha Zienera, novátorského, bystrého a dovedného byznysmena. Potkali se sice v Německu, nicméně jádro Erichova podnikání ve farmácii se nacházelo v Santiagu, v Chile. Tam si také pořídili dům a jejich manželství bylo velmi šťastné – vzešly z něj děti Renate, Hans a Cristina. Ze začátku si prošli těžkou zkouškou, neboť se ocitli na blacklistu vytvořeném Američany ve strachu z komunistů v některých zemích³⁰ Jižní Ameriky a Erichovo podnikání se dostalo do problémů.³¹ Po zrušení blacklistu se změnu udály také u Zienerů. Rozhodli se koupit další dům a žili tam několik let po Erichově smrti v roce 1998. Každý rok navštěvovali Mariettinu matku Charlotte v Německu a samozřejmě také jezdili do Ensenady, kde se Mariettin otec Peter rozhodl trávit většinu svého času.

Rodina rovněž cestovala po celé Jižní Americe a jejich tři děti navštěvovaly německou školu v chilském Santiagu. Všechny se tak naučily mluvit plynne německy, španělsky a anglicky. Jakmile Mariettini rodiče zesnuli, stala se údržba zámku Rotenhof velmi obtížnou a drahou záležitostí,³² proto se rodina rozhodla zámek odprodat. V té době už vlastnili byt v Mnichově, takže jejich každoroční cesty do Německa zůstaly zachovány.

V roce 1993 (nebo 1994) si navíc rodina koupila byt ve Freiburgu. Záměrem rodičů bylo dát každému dítěti část majetku – Cristina měla dostat freiburský byt, Renate, která rovněž žije v Německu, měla získat byt v Mnichově a Hans pozemky v Ensenadě v Chile.

[Poslední dvě strany textu jsou psány z paměti, podle Mariettina vyprávění a nemusí proto být úplně přesné.]

30 Černé listině.

31 952 Los Leones

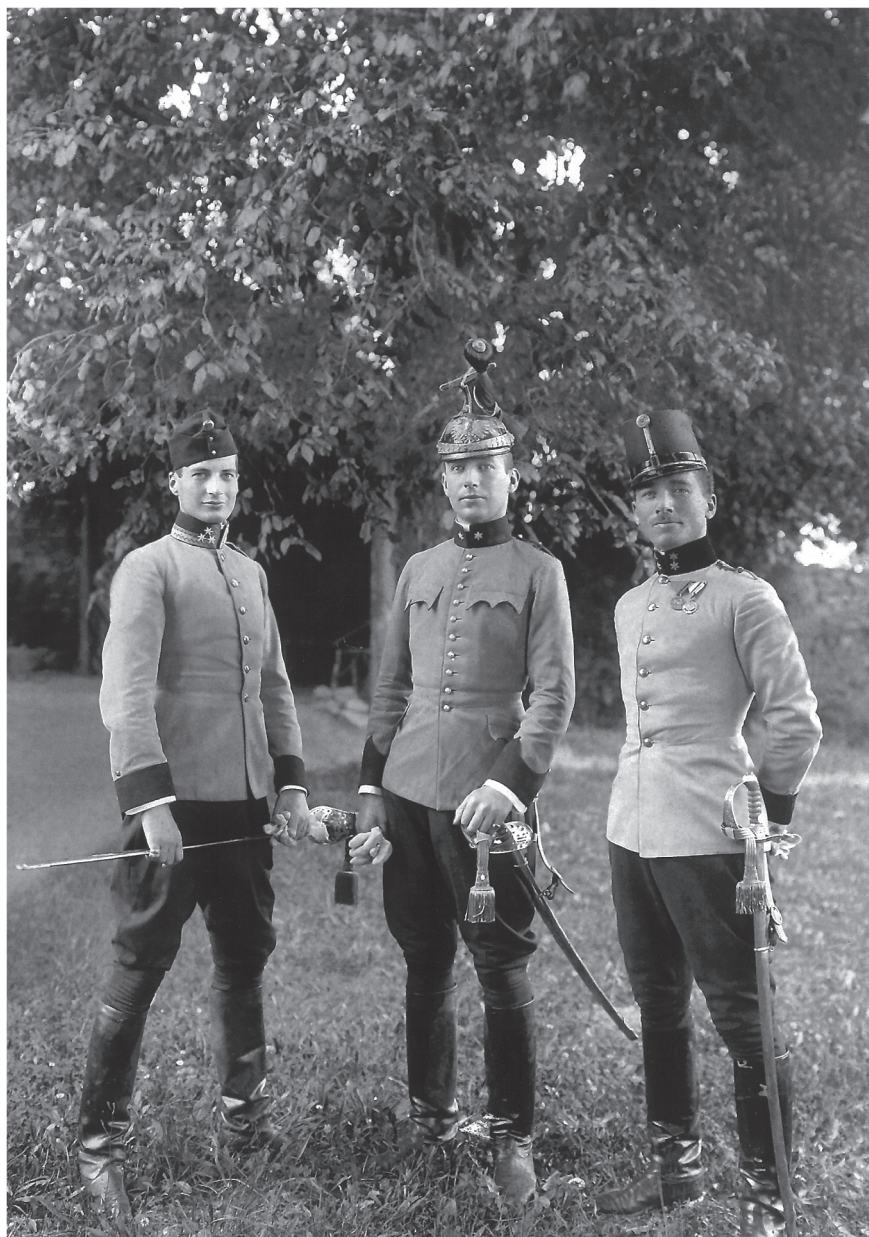
32 Osterwald Strasse 71

*Ruth Margaretha von Bauer ("Pipsi")
(*14.7. 1916 Dresden, † 7.1. 2006 Salzburg), dcera Dr. Victora rytíře von Bauera
ve verandě zámku ve Spálově (1918)*

Viktor rytíř Bauer (*16.4. 1847 Brno, † 1.10. 1911 Semmering)
se synem Victorem (*2.4. 1876 Brno, † 3.8. 1939 Kunín)
a Moritzen (*11.10. 1882 Brno, † 27.11. 1945 Fítsroy)

*Peter rytíř von Bauer (*3.12. 1888 Brno, † 8.8. 1965 Klagenfurt)*
*Moritzem rytíř von Bauer (*11.10. 1882 Brno, † 27.11. 1945 Fítsroy)*
*Victor von Bauer (*2.4. 1876 Brno, † 3.8. 1939 Kunín)*
v zahradě zámku ve spálově (1910)

*Marietta von Bauer (*15.9. 1856 Brno, † 1.7. 1911 Brno)
se syny Petrem rytířem von Bauer (*3.12. 1888 Brno, † 8.8. 1965 Klagenfurt), Moritzem
rytířem von Chlumecký-Bauer (*11.10. 1882 Brno, † 27.11. 1945 Flitsroy)
a Victorem rytířem von Bauer (*2.4. 1876, † 3.8. 1939 Kunín)
před zámkem ve Spálově (1910)*

*Dr. Victor rytíř bauer von Rohrfelden
(*2.4. 1876 Brno, †3.8. 1939 Kunín), majitel zámku Spálov a Kunín
Löbl, olej na plátně, 1918 (portrét v zahradě zámku Kunín)*

Margaretha von Bauer

*(*7.10. 1886 Wien, † 1.6. 1963 Wien, manželka Dr. Victora rytíře Bauera*

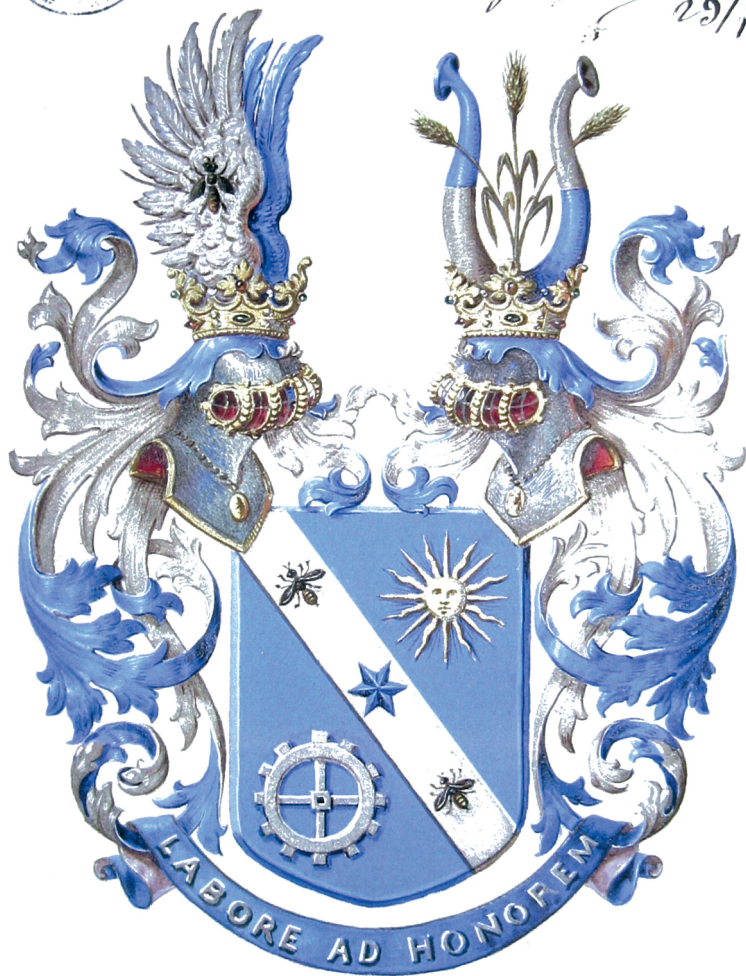
Löbl, olej na plátně, 1918 (portrét v okně pracovny zámku Spálova)

ad 525/A 870

*Ritterhandwaggen
für Moniz Ritter von Bauer*

*Joseph. Trutbe
29/iv*

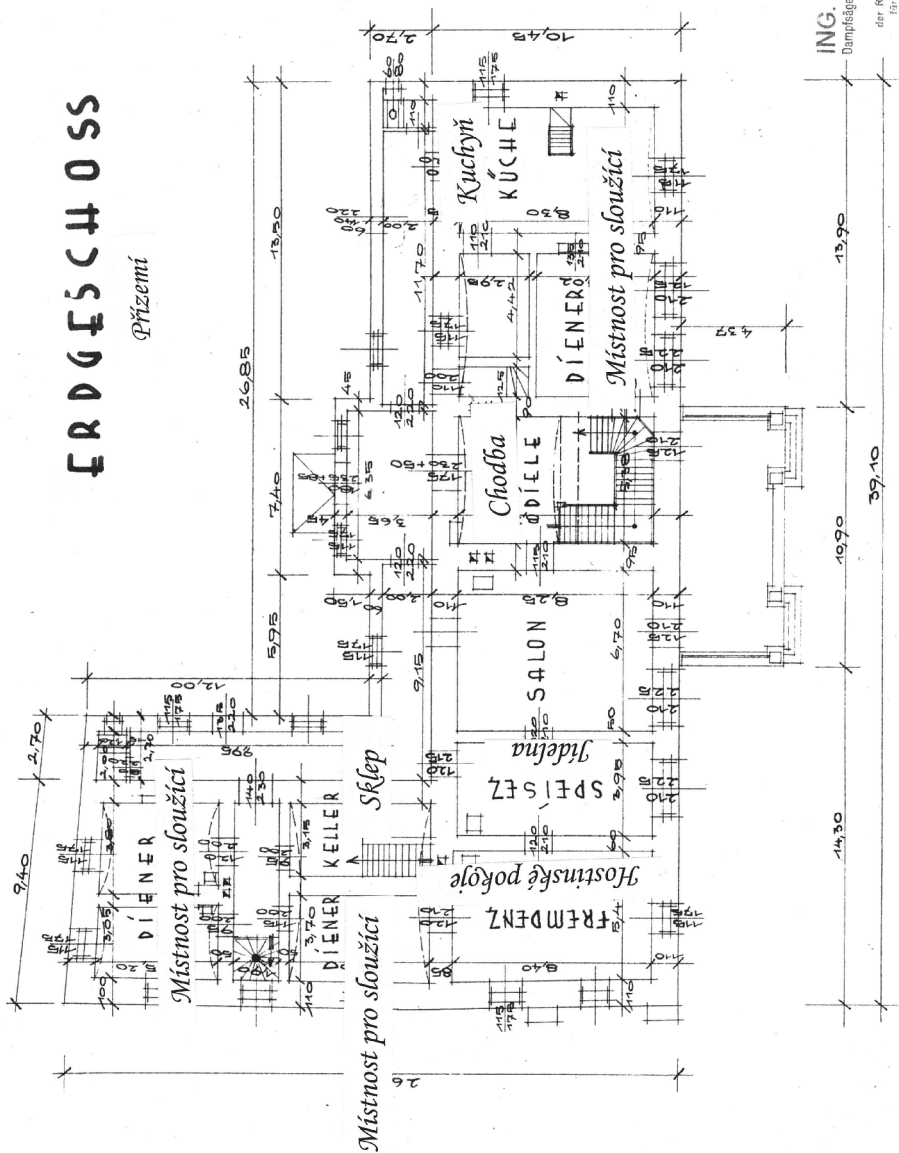
*Das hängt an dem Handwaggen angeschlossen, bei Vorbeifahrt
der freiwilligen für ein Jahr. 1870*

ad 837/107 Vereinigtes Wappen
des Moriz Robert Ritter von Chlumecký - Bauer.

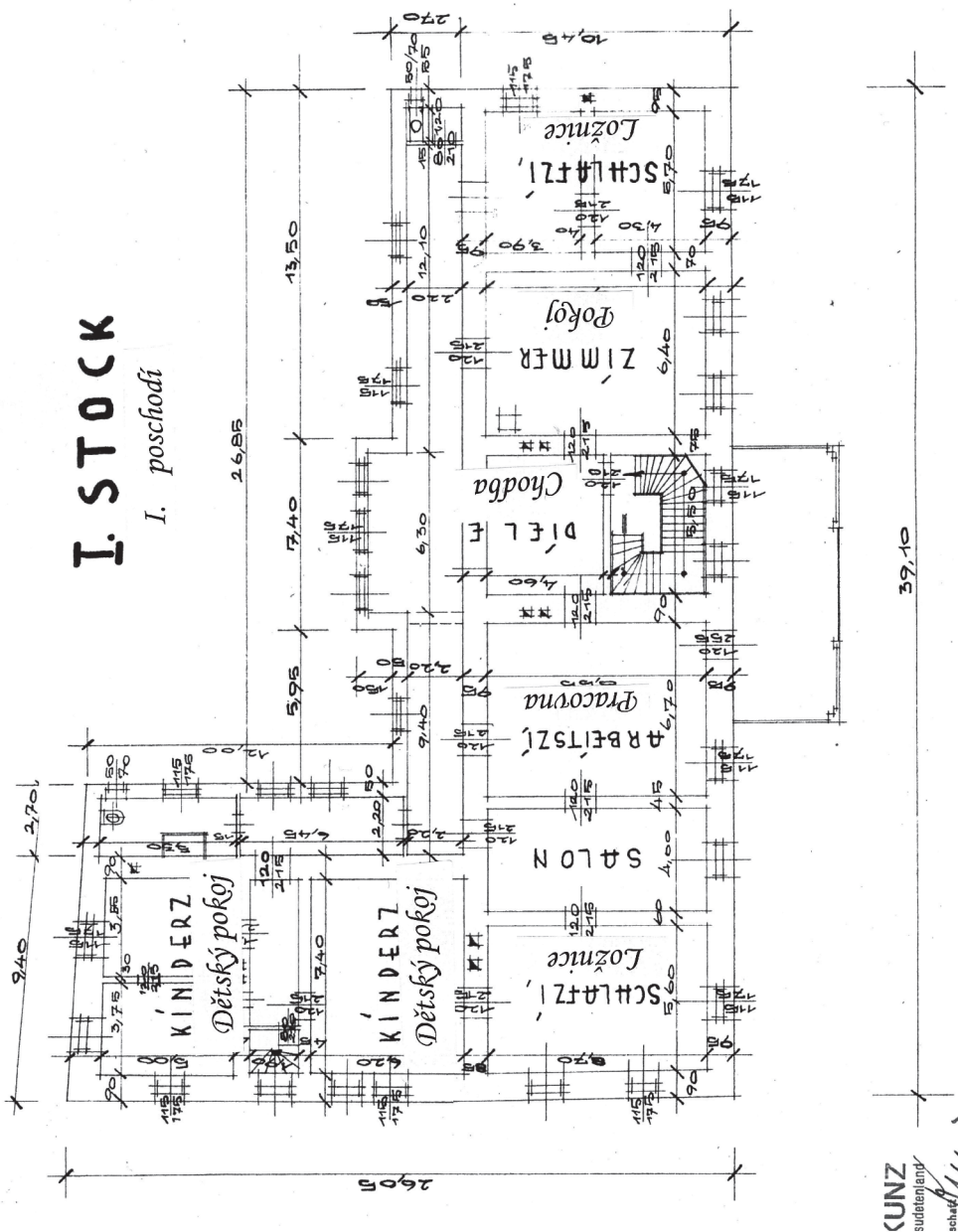

Die Farben hauptfärblich schwarz, blau,
rot und gelb. Hauptstadt an der Elbe.

Znak rodiny rytířů Chlumecký - Bauer (1908)

Plány zámku z roku 1935 - přízemí

Plány zámku z roku 1935 - 1. poschodí

Deník porodní babičky Marie Farda v Luboměři na čísle 58

Mgr. Jaroslava Šustková, Spálov

V květnu roku 2010 nám donesl do archivu Mgr. Jiljí Šimíček z Luboměře č. 52 již jmenovaný deník, který zřejmě našel v pozůstalosti luboměřského písmáka a kronikáře Rudolfa Míka, jehož rukopis je patrný na jednom sešitku a také na fotografii Mariany Fardové, rozené Düttrichové. Marie Farda (Mariana Fardová) byla luboměřskou rodačkou, narodila se roku 1849 v domě na č. p. 15 a zemřela v březnu 1921 u své dcery Vincencie Gasmanové na č. p. 34. Svou službu porodní babičky vykonávala přes 50 let. Celý deník tvoří 9 tenkých sešitů formátu A5. Každý sešit má 64 stran a obsahuje údaje o porodech především v Luboměři a v Heltínově, v některém jsou údaje o porodech i ve Spálově.

Mariana Fardová (rozená Düttrichová) byla za svou celoživotní práci a službu oceněna luboměřským zastupitelstvem: „Budiž s úctou vzpomínána“.

(foto: archiv OÚ v Luboměři)

Profese porodních asistentek (porodních bab) je stará jako lidstvo samo. Již ve Starém zákoně se můžeme setkat s popisem praxe egyptských porodních bab a židovských žen, které poskytovaly rodícím ženám pomoc. O porodních pomocnicích se zmiňuje již řecký ženský lékař Soranos (Soranus) z Efesu (98-138 n. l.). Příprava a výuka žen, které se připravují na profesi porodní asistentky, byla a je ovlivňována mnohými společenskými vlivy – např. náboženstvím, kulturou, politikou, ekonomickými vlivy, rozvojem medicíny a mnoha dalšími. Poznání historie je přínosné z mnoha důvodů. Dovídáme se mnoho zajímavého o minulých generacích a událostech. **Chvíle narození**, bezpochyby nejosudovější událost člověka, je po celou dobu existence lidského pokolení na jedné straně prožitkem velkého štěstí, na druhé straně i hrozbou smrti jak pro matku, tak i pro jejího právě na svět přicházejícího potomka. Zvládnutí a překonání této hrozby bylo nesporně odnepaměti v rukách pomocnic – zkušených a svědomitých -, ale často také nezkušených i více méně nevzdělaných či náhodně přizvaných. Jejich činnost se zpočátku opírala pouze o vlastní zkušenosti a poznatky předávané mezi generacemi. Postupně tak vznikalo nové povolání určené pouze ženám, jehož název se odvozoval od slova „**babiti**“ – **roditi**, až se ustálil na termínu porodní báby. Výhodou porodních bab byla znalost průběhu porodu, ale proces jako celek pro ně byl při neznalostech anatomie více než temný. Oficiální medicína se prakticky porodnictvím nezabývala. Porodní báby se krátce teoreticky vzdělávaly na Univerzitě Karlově v Praze hned po jejím založení v roce 1348. Další dlouhé období, až do tereziánských reforem, byly porodní báby neškolené. Teprve od konce 18. století se povinně školily na lékařských fakultách, ale pak působilo mnoho porodních bab bez jakéhokoliv vzdělání. Často dokázala porodní bába poradit i s jinými zdravotními potížemi. Porodní báby měly proto větší praktický význam pro zdravotní osvětu obyvatelstva, než malý počet graduovaných lékařů.

Vážení čtenáři, teď už se budeme věnovat deníku a zápisům porodní babičky Marie Fardové z Luboměře.

Do prvního sešitu porodní babička (cituji:) počala „zanášeti“ 3. listopadu roku 1900 (do konce roku se narodilo ještě 5 dětí), poslední porod roku 1901 má pořadové číslo 22 ze dne 8. listopadu, kdy se narodila dvojčata, dvě dívky – Žofie a Hermína. Za dvanáct měsíců se narodilo v Luboměři celkem 19 dětí a v Heltínově 4, z těchto 23 dětí bylo 8 chlapců a 15 děvčat.

Druhý sešit začíná porodem dne 30. ledna 1902 a končí porodem 25. prosince. Za celé období se narodilo 19 dětí, 8 chlapců a 11 děvčat. Z tohoto počtu patřily dvě děti Heltínovu a opět se objevují dvojčata, jak je označuje porodní babička „blížňata“, dvě dívky Ludmila a Františka. Sešit pokračuje zápisky porodů i v roce 1903.

Třetí sešit uvádí první porod až 6. března 1903 a poslední 18. srpna 1903. Za toto období se narodilo 19 dětí, z toho 11 chlapců (jeden zemřel několik dní po porodu) a 8 děvčat, ale pozor, pouze ve Spálově. Že by si i porodní babičky lezly do zelí? Možná, že se v určitém období jen zastupovaly, a nebo se budoucí matky nepohodly s místní porodní babkou a zavolaly si jinou. Potom už pokračují zápisy porodů v roce 1904 opět v Luboměři a v Heltínově, pouze jeden porod na horním konci Spálova, do konce sešitu se jich vešlo ještě 12.

Čtvrtý sešit obsahuje zápisy porodů v letech 1904 až 1906 a je opět popsán až do poslední stránky, někde se zápisy objevují i na obálce. Takže pokračujeme rokem 1904, od července do konce roku se narodilo ještě 6 dětí, z toho dvě novorozeňata v šestinedělí zemřela, matky přežily. Za celé období roku 1904 se v Luboměři a v Heltínově narodilo celkem 17 dětí, z toho 9 hochů a 8 děvčat, dvě děvčata zemřela. V roce 1905 se narodilo celkem 19 dětí, z toho 18 v Luboměři a jeden hoch na Heltínově. Porodní babička byla také u dvou porodů ve Spálově, jeden porod skončil tragicky, zemřela matka i dítě, přestože byl přítomen i lékař.

Rok 1906 je zapsán zčásti ve čtvrtém sešitě a pokračuje hlavně v sešitě pátém. Narodilo se dohromady 18 dětí, z toho 6 chlapců (jedno novorozeně zemřelo) a 10 děvčat v Luboměři, na Heltínově pouze jeden hoch a jedna dívka. V roce 1907 také 18 dětí, ale v jiném poměru, 6 děvčat a 12 chlapců, porodní babička byla také u jednoho porodu na Heltínově a ve Spálově. V tomto roce mě zaujal porod 36leté matky, která po třináctém těhotenství přivedla na svět dvě zcela zdravá dvojčata, syna Antonína a dceru Annu. Statečná to žena. Jak se tak těmi zápisky probírám, čitelnými někdy hůře, jindy lépe, o pravopisných chybách raději pomlčím, tak si uvědomuji, že ženy před 100 léty, na počátku 20. století žily a rodily jako ve středověku, jen dřina, starost o kopu dětí a porod téměř každý rok. Ženy v produktivním věku přivedly na svět běžně sedm až deset dětí.

Taková porodní babička měla na vesnici výsadní postavení, byla uznávanou a váženou osobou, protože ji potřebovali v každé rodině. Působila také jako poloviční doktor, lidé za ní chodili pro radu i tenkrát, když onemocněli. Až pokud se zdravotní stav nelepšil, tak potom teprve zavolali lékaře.

Šestý sešit obsahuje zápisy porodů roku 1908 a 1909 a do tohoto deníku se „počalo zanášet“ dne 12. ledna roku 1908 a v průběhu celého roku se narodilo 12 chlapců a 8 děvčátek, poslední dítě se narodilo 24. prosince 1908, byl to chlapec, dali mu jméno Tomáš, porodila ho třicetiletá matka, byl to její druhý porod. Podle zápisu porodní babky se dítě narodilo zdánlivě mrtvé, ale zřejmě se ho podařilo oživit, protože další zápis dítě uvádí jako dítěto zdravé.

V tomto roce se narodil také můj otec, Viktor Šmatelka, přepíšu z porodního deníku pro zajímavost všechny jeho údaje, které měla za povinnost vyplnit porodní babička po porodu každého dítěte.

1. Běžné číslo porodu: 2
2. Rodičky: a) obydlí, ulice, číslo domu..... v Luboměři č. 39
b) jméno a příjmení..... Františka Šmatelka
c) rok narození (stáří)..... stará 36
d) stav (vdaná, vdova, svobodná)... vdaná
e) povolání (zaměstnání)..... zahradník
f) náboženství (vyznání) katolička
3. Den a hodina, kdy porodní bába přišla k rodičce...21. ledna o 8 h. ráno
4. Den a hodina, měsíc a rok porodu..... 21. ledna o 1 h. po poledni
5. Kolikáté slehnutí matky..... osmé
6. Pohlaví a jméno dítěte..... chlapec Viktor
7. V kolikátém měsíci porod se stal..... v devátém
8. Poloha dítěte při porodu..... tylní
9. Zda dítě živé, zdánlivě mrtvé nebo mrtvé..... živé
10. Jak bylo dítě vyvinuto..... malé
11. Byly-li na děcku pozorovány zrůdy a jaké?..... Žádné
12. Vyskytly-li se za porodu u matky příhody životu nebezpečné nebo smrt'.... Žádné
13. Byla-li poskytnuta pomoc umělá, kdy, jaká a kým?..... Žádné
14. Den a hodina odchodu z lůžka..... o 2. hod. po poledni
15. Zda matka v šestinedělí onemocněla a čím? Zda umřela, kdy?.....Zdravé
16. Zda děcko v šestinedělí onemocnělo, čím? Zda umřelo, kdy?.....Zdravé
17. Zvláštní poznámky.....žádné

Rok 1908 byl na děti bohatý a snad vás zaujmou i jména narozených dětí. U chlapců se třikrát objevilo jméno František a třikrát Viktor, dvakrát Josef a Tomáš, jednou Karel a Richard. Nejpočetnějším jménem u dívek byla Anna – třikrát, dvakrát jméno Anežka a jednou Anastázie, Františka a Jenovéfa.

V roce 1909 přišlo na svět pouze 11 dětí, 5 chlapců a 6 děvčat, čtyři děti se narodily v Heltínově a sedm v Luboměři. Z tohoto nízkého počtu novorozenců jedno děvčátko v šestinedělí zemřelo. Narodilo se v osmém měsíci těhotenství, matce bylo 37 let a byl to devátý porod.

Ještě mi k prostudování zbývají dva deníky porodní babičky Marie Fardové. Údaje o porodech již nejsou doplňovány do předepsaného textu, oba deníky jsou po domácku vyrobené z nařezaného papíru a sešité režnou nití. První obsahuje zápisy porodů v letech 1910 až 1912, druhý pokračuje rokem 1912 a zápisky jsou až do konce roku 1916 a částečně zachycují i rok 1917. Listy v ručně vyrobených denících jsou zprohýbané, potrhané, na některých místech propálené od svíčky. Je možné, že některé listy chybí, jednotlivé stránky nejsou očíslovány. Údaje, které je třeba vyplnit, jsou tužkou předepsány pouze v prvním deníku na první straně. Ostatní údaje se týkají pouze porodů. Tak budeme pokračovat rokem 1910.

V Luboměři se narodilo se 16 zdravých dětí, osm chlapců a osm děvčat, z tohoto počtu jeden chlapec a jedna dívka v Heltínově. Stejný počet dětí se narodil i v roce následujícím, tedy osm chlapců a osm dívek, ale pouze v Luboměři. V roce 1912 se narodilo v Luboměři sedm chlapců a sedm dívek, na Heltínově tři hoši a jedna dívka, v deníku je tedy zapsáno celkem 18 dětí. Na třetí stránce druhého deníku je zapsán údaj z 28. listopadu o narození mrtvého dítěte, jeho 33letá matka přežila a uzdravila se. Předválečný rok 1913 byl chudý i na děti. Narodilo se pouze sedm dítek, z toho tři na Heltínově. V prvním válečném roce 1914 se v Luboměři narodilo 13 dětí, v Heltínově 4 a z tohoto počtu jedno dítě mrtvé, narozené v sedmém měsíci čtyřicetileté svobodné matce. V prosinci byla babka u jednoho porodu také ve Spálově. V 1915 se narodilo v Luboměři jen 11 dětí, devět chlapců a dvě děvčata. Obdobný byl i rok následující, 10 dětí, z toho 6 chlapců a 4 dívky. V zápisech je uvedeno, že jeden hoch se narodil mrtvý a druhý zemřel krátce po porodu. Poslední dva listy neuměle vyrobeného zápisníku jsou popsány porody v roce 1917. Zachycuje pouze 9 dětí v období od ledna do srpna, 6 chlapců a 3 děvčata. Ostatní zápisy do konce roku chybí. Od roku 1915 není v deníku uveden ani jeden porod v Heltínově. Ze zápisů je patrné, že ve válečných letech se rodilo více chlapců nežli dívek.

Jméno pro své dítě rodiče vybírali mezi jmény kmotrů, prarodičů, rodičů a jinak. U děvčat se nejčastěji vyskytovalo jméno Žofie, Františka, Anna, Anežka, Marie, méně často Aloisie, Otilie, Jenovéfa, Hedvika, Antonie, vzácně Emma, Olga, Terezie. U chlapců bylo nejoblíbenější jméno František, Josef, Karel, Alois, Bohumil a Antonín. Vzácněji se dávalo jméno Emil, Jaroslav, Albín, Rudolf, Jan, Ferdinand, Jaroslav či Ladislav.

Pokusila jsem se porovnat počty porodů v Luboměři a v Heltínově v letech 1900 až 1915 se stejným obdobím po roce 2000 a závěr je následující. Zatímco na počátku 20. století je v dostupných údajích počet narozených dětí v těchto dvou obcích nejčastěji od 16 do 23, nižší počet v roce 1913 (7 dětí) a v letech 1909 a 1915 (po 11 dětech), o sto let později počet porodů v obou jmenovaných obcích nepřekročil číslo 5 za daný rok.

Už jsem se zmínila o důležité funkci porodní babičky na vesnici. Každá se musela řídit „Služebními předpisy pro báby porodní“ podle „Nařízení ministeria věcí vnitřních ve shodě s ministeriem věcí duchovních a vyučování ze dne 10. září 1897“. Každá porodní babička, která nabyla způsobilosti a oprávnění k výkonu svého povolání, si musela opatřit výtisk služebních předpisů a chovat se přesně podle jejich ustanovení. Porodním babičkám, které provozovaly praxi podle starých instrukcí, byla poskytnuta doba jednoho roku k osvojení si instrukcí nových.

Služební předpisy jsou členěny do čtyř oddílů:

- Osobní povinnosti babičky, které se týkaly výbavy porodní babičky nástroji a pomůckami, její osobní čistoty, osobní dezinfekce, užívání a ředění dezinfekčních prostředků.
- Jak chovati se má babička ve službě těhotných a rodiček.
- Ošetřování dítěte a šestinedělky.
- Povinnosti babičky ve výkonech veřejných, kdy má volat lékaře, kam má oznámit narození dítěte, jak má vést porodní deník.

K osobním povinnostem porodní báby náleželo oznámit na úřadu místo, kde chce vykonávat svou praxi a prokázat se diplomem. Měla se představit lékaři a předložit věci potřebné k porodu. Také se měla ohlásit na obecním a farním úřadu svého bydliště a předložit potvrzení k provozování praxe. Musela nahlásit trvalé bydliště a dům nebo byt označit štítkem svého povolání, hlásit každou změnu bydliště.

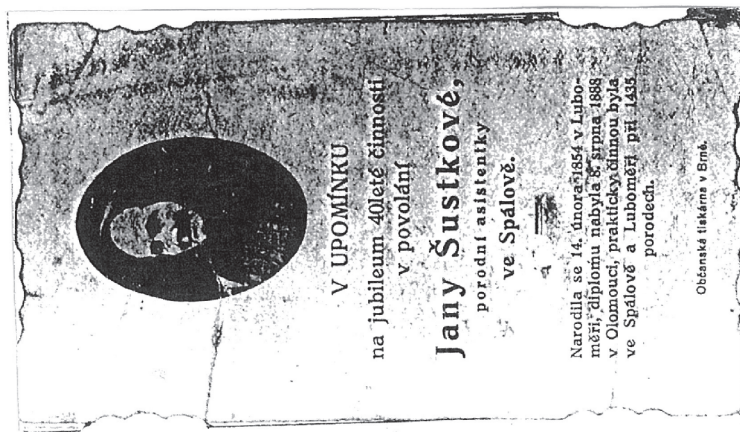
Přes všechna opatření se sociální postavení porodních babiček v 2. polovině 19. století stále zhoršovalo. Do babických škol přicházely ženy z nejubožejších poměrů a s nepatrným vzděláním. V otázce zlepšení sociálních poměrů byl velmi důležitý počet porodů, které na jednu babičku připadaly. Aby měla zajištěn slušný měsíční příjem, bylo třeba 60 porodů na 2 tisíce obyvatel. Podle statistik bylo o jednu třetinu porodních babiček více, než bylo třeba. Města byla babičkami přeplněna a vesnice byly téměř bez porodnické pomoci. Další příčinou špatných sociálních poměrů bylo naprosté nezajištění ve stáří a v nemoci. Babičky byly nuceny pracovat až do posledního dechu. Jejich průměrný roční příjem na venkově byl 121,48 koruny, v městečku 173,30 koruny a ve městech 216,35 koruny. V průměru si jedna vydělala 40 haléřů za den. Tato částka nesloužila jen k obživě, ale též k nákupu dezinfekčních prostředků. V tomto nelehkém období žila a pracovala také luboměřská porodní babička Marie Fardová. Ve Spálově působila a pomáhala dětem na svět porodní asistentka Jana Šustková, která se narodila dne 14. února 1854 v Luboměři, diplomu nabyla 8. srpna 1888 v Olomouci a prakticky činnou byla ve Spálově a v Luboměři při 1435 porodech.

Co říci závěrem? Porodní asistentka by měla být žena moudrá a vzdělaná. Teoretické poznatky získá ve škole, praktické dovednosti ve škole a v klinické praxi. Moudrost je výsledkem jejích morálních vlastností, mírou empatie a také hloubkou znalostí a dovedností, které si neustále doplňuje.

„Když si žena projde těhotenstvím a porodem, je vždy jiná, než byla předtím. Je proměněná a mnohem více rozumí životu. Přivést na svět dítě znamená vykoupat se v pramenu života.“ (Leboyer, 1995)

Čerpáno: Deník Marie Farda.

Nařízení ministeria věcí vnitřních ve shodě s ministeriem věcí duchovních a vyučování z dne 10. září 1897, jímž se vydávají nové služební předpisy pro báby porodní.

1 Pamětní medailon a rohový dům č. 288 (u zrcadla na křížovance k hornímu konci) porodní asistentky Jany Šustkové (roz. Fardové), která se narodila v Luboměřích roku 1854 a zemřela ve věku 93 let ve Spálově dne 7. března roku 1947. Lide ji také říkali „tětka policajtko“. Její manžel byl obecní strážník. Spolu vychováli pět dětí.

(foto: archiv Spálov)

PEČENÍ BRAMBOR

Otto Polak (z němčiny přeložila Mgr. Šárka Vlčková)

Při jednom setkání se známými vyvstala otázka, které z ročních období je vlastně tím nejkrásnějším. Názory byly opravdu velmi rozdílné. Já sám si myslím, že „to nejkrásnější období“ vůbec neexistuje, každé z nich má svůj půvab.

Když se brodím zasněženou zimní krajinou a vidím všechny ty stromy a keře s větvemi pokrytými těžkým sněhem, a kdy se zdá, že se každým okamžikem musí zlomit, anebo když vidím větve pokryté jinovatkou, takže by jeden myslel, že nebe vysypalo na zem všechno své stříbro, to se pak člověku srdce radostí téměř rozskočí. A když se pak vrátím domů do teplé světnice a přede mnou stojí horký čaj, zmocní se mě pocit blaha. Zima však může nabídnout mnohem více radostí.

Pak přijde jaro s prvními hezkými dny, kdy už není taková zima. Sluníčko nám sesílá na zem své teplé paprsky a dny se prodlužují. Všechno začíná kvést a příroda barvami rozhodně nešetří. Vše se skví rozličnými barevnými tóny. Jeden by řekl, že nám příroda chce vynahradit ty uplynulé, šedivé dny. Existuje krásnější barevný kontrast nežli pohled na zelenající se louku plnou žluté kvetoucích pampelišek a nad ní zářivě modré nebe? Žádný umělec by takovýto obraz nedokázal přenést na plátno.

Léto je časem dovolených. Milovníky vody to táhne na pláže Jadranu nebo k drsnějšímu Severnímu moři. Anebo do Egypta, na Teneriffe či Kanárské ostrovy. Nezní to lákavě, ležet pod palmami v bílém písku a snít? Pro jiné znamená odpočinek to, že se mohou vydat do hor, vandrovat od jedné horské chaty ke druhé a přitom se posilnit vydatnou svačinou. Kdo si chce ušetřit hodiny trvající náročný výstup na vrcholek hory, nabízí se mu často možnost dosáhnout svého cíle nějakou tou lanovkou. Kdysi jsem stál na Zugspitze (pozn. překl.: jde o nejvyšší horu Německa) a viděl jsem před sebou celé to mocné panorama Alp. Kam až oko dohlédlo, zvedaly se před ním vrcholy hor ve své majestátní výšce. Pohled, který nikdy nezapomenu.

My, měšťáci, dneska obstaráváme brambory téměř výhradně v supermarketu. Kdysi jako děti jsme museli všichni na pole, abychom je sesbírali ze země. Se sklizní se čekalo tak dlouho, až nať seschla. A to trvalo až do podzimu. A pak přišel čas, kdy se musel zasít ječmen, který tradičně následoval po bramborech. Bylo tedy třeba si pospíšit se sběrem „zralých“ bramborových hlíz, nať shrabat a spálit ji. Pak mohla být země bez velkého orání – abych tak řekl – trošku poškrábána a byl zaset ječmen. Dneska se nať „postříká“, takže jednoduše uhyne. Sotva ještě někde spatříte oheň pálicí bramborovou nať. Ale v mých vzpomínkách jsou tu pořád „ty staré dobré časy“. My, kluci, jsme šli na pole s nadšením, když se měla pálit nať. Ve spěchu jsme

ji snášeli na velké hromady a ty pak byly zapáleny. Jakmile shořela, daly se do žhavého popela brambory. Někdy mi maminka dala kousek chleba, který jsem po menších částech napíchnul na větev a držel jej v žáru. Pěkně se opekl a byl křupavý, to byl požitek a doba čekání na upečené brambory tak utekla rychleji. Když jsme se ale večer vrátili domů, hubovala maminka, jakmile nás spatřila. Všechno bylo zčernalé, zaprášené a děsně smrdělo po kouři. Takového kluka bylo třeba kompletně vydrhnout, včetně oblečení. Ale to mě nikdy neodradilo od toho, abych při nejbližší možné příležitosti byl zase u ohně.

Kdepak ale zůstala ta krásná mladá léta?

Které to roční období je vlastně nejkrásnější? Já opravdu nevím.

Viděl jsem Ježíška....

Vzpomínku z dětství pana Otty Polaka na vánoční čas přeložila z německého originálu
Mgr. Šárka Vlčková

V předvánoční době musím často myslet na své dětství. Jak napínavé a vzrušující to byly dny a týdny. Netrpělivě jsem toužil po tom, aby sváteční dny už konečně byly tu. Vánoce byly pro mě něčím zcela zvláštním. Věděl jsem, že se všechno bude točit jen kolem těchto svátečních dní. Moje máma teď měla tolik práce. Peklo se cukroví, které ale k mé velké lítosti bylo uschováno. Ta vůně, která se během pečení prolínala domem, byla tak lákavá. Samozřejmě, že jsem pokaždé chtěl při tom mámě pomáhat, neboť u toho vždy zbylo i něco pro mě. Nesmírně jsem se radoval, když se nějaké cukroví na plechu polámalo, neboť to pro mě byly ty velké chvíle. Pro můj dětský obzor to byl obrovský výběr cukroví. Byly tu vanilkové rohlíčky, skořicové hvězdičky, zázvorky, rumové kuličky, kokosky, perníčky atd. atd.

Vrcholem byl nákup kapra. Do nedalekého koupaliště bylo před Vánocemi dovezeno velké množství kaprů. Já jsem směl s mámou jít kapra obstarat. Pak jsme ho doma dali na několik dní do velké vany a teprve na Štědrý večer byl zabit. Při tom jsem také mohl asistovat, protože jsem musel od mámy dostat jednu nebo dvě rybí šupiny, abych je pak vložil do peněženky. Nám dětem se říkalo, že jakmile jsou šupiny uvnitř peněženky, peníze se nerozkutálejí a já na to pevně věřil.

Asi dva dny před Vánocemi jsem musel dříve do postele. Nemohl jsem vědět, že Ježíšek musí ještě nazdobit stromeček, a to jsem přece nemohl být u toho. Někdy v noci jsem se probudil a v polospánku jsem skrz tenounký paprsek světla, který pronikal otevřenými dveřmi do pokoje, viděl nějakou postavu, jak se pokojem „vznáší“ s malým vánočním stromečkem. Stromeček byl krásně zdobený cukrovím a svíčkami a polátky a všechno se blyštělo. To skromné světlo dodávalo všemu

velkou tajemnost. Pro mě to byl samozřejmě Ježíšek a nikoliv moje máma, která ten nastrojený stromček přenesla z kuchyně do pokoje. Moje srdce bilo vzrušením, protože jsem konečně viděl Ježíška! Dokonce se mi zdálo, že jsem rozpoznal jeho zlaté vlasy, ale jistě to byl jen paprsek světla, který úzkou škvírou otevřených dveří dopadal do pokoje a šedivým máminým vlasům dodával „zlatavou“ barvu. Sotva jsem se mohl dočkat toho, až o tom budu příštího rána mámě povídat. S hrdostí jsem jí pak o tom vyprávěl a ona se při tom na mě dívala s úsměvem. Moje starší sestra zrovna tak. Samozřejmě že věděla, kdo se to v noci „vznášel“ pokojem, ale nic k tomu neřekla. Tím zachránila mou dětskou víru. Šťastné a bezstarostné dětství!

V naší rodině bylo tradicí, že na štědrovečerní stůl přišel smažený kapr a bramborový salát. V tento den se v poledne nejedlo, postili jsme se. Po kaprovi pro mě nastal vrcholný okamžik večere. Štědrovečerní omáčka (tzv. Heilich-Oubert-Tunk) k vánoce. Tu jsme měli pouze jednou za rok, právě na Štědrý den. Jednalo se o sladkokyselou omáčku, která se připravovala z mrkve, petržele, celeru, cibule, rozinek, perníku, hřebíčku, cukru a skořice. Ani povidla nesměla chybět. Tato teplá omáčka se nalila na talíř a do ní se nadrobily malé kousky vánočky. Pro mě to byl hotový požitek! Akonečně máma přinesla to tolik vytoužené cukroví. Dospělí k tomu popíjeli čaj s rumem, jehož vůni ještě dnes cítím v nose. My děti jsme samozřejmě ten čaj s rumem také mohly, stejně jako dospělí. Ovšem v „dětském množství“. To znamená, že do jednoho velkého šálku přišla nanejvýš jedna plná čajová lžička rumu. Napětí neustále rostlo a my děti jsme netrpělivě očekávaly Ježíškovo zvonění. Pak už to bylo konečně tu. Celá rodina se odebrala do vedlejšího pokoje, kde stál krásně zdobený vánoční stromček. Svíčky svítily, pozlátka zářila a všechno bylo tak slavnostní. Táta rozdělil těch několik málo dárků, které tam byly. Většinou šlo o praktické věci na oblečení, ale i několik maličkostí na hraní se tam našlo. Do postele jsme museli brzy, ale velcí ještě dlouho seděli pohromadě.

Následujícího dne jsme se co nejrychleji snažili dostat z domu, k našim přátelům, abychom si mohli vzájemně sdělit, co jsme od Ježíška dostali. Bylo to veselé a šťastné dětství, které ale tak rychle uběhlo. Brzy začala válka a s ní přišla i řada omezení. Výlohy už nebyly tak plné, už se nedalo koupit všechno a potraviny byly brzy přidělovány jen na potravinové lístky. Nyní byly vánoční svátky už o něco chudší. V poválečné době bylo zásobování ještě mnohem těžší. Myšlenky se také méně točily kolem jídla, svátků a dárků. Důležitější bylo vůbec něco k jídlu sehnat. Ale i tyto těžké časy skončily a výlohy se opět zaplnily a teď si můžeme koupit všechno. Ale mé mládí bylo minulostí a já už se na Vánoce nedíval dětskýma očima. Ty poslední roky mě učinily dospělým. Přesto i dnes velmi rád vzpomínám na své šťastné dětství. Tuto vzpomínku mi nikdo nemůže vzít.

Kronika školy v Luboměři

(Pokračování z OV č. 3-4/2016)

sepsal Vilibald Ševčík

Připomínáme, že pro neustále se opakující pasáže textů, záznamy v jednotlivých letech výrazně krátíme.

R. 1905/6

Školní rok počal v sobotu 16. září a ukončen byl o den dříve, v sobotu 14. července. V říjnu slaveny jmeniny J. V. císaře a krále Františka Josefa.

Poněvadž Štědrý den splynul s nedělí, nařídilo vysoké ministerstvo vyučování, aby sobota 23. prosince byla dnem prázdným. Vánoce letošní byly bez sněhu, co je v naší krajině řídké. Za to bylo mnoho sněhu a vánice v druhé polovici března, které překázelo návštěvě školy.

Okresní konference byla ve čtvrtek 7. června. Přítomen byl chvíli správce okresního hejtmanství pan rytíř Vychodil. Na programu byly mimo jiné dvě přednášky učitelů o výchově dětí slabomyslných a přizpůsobení učiva životní potřebě. Poněvadž uplynulo šestiletí, zástupci učitelstva v okresní školní radě voleni nově, a sice dle nového řádu jeden z učitelstva obecných škol, jímž zvolen Čeněk Šína učitel v Hranicích, a druhý z učitelstva škol měšťanských, kteří si zvolili odborného učitele Josefa Šindela v Hranicích. Při volných návrzích zaveden návrh, aby při školách zavedena lékařská prohlídka žáků, čili aby zřízení byli školní lékařové. Také přijat návrh, aby učitelská knihovna okresní přesídlena byla z Lipníka do Hranic.

Pro prudký déšť nebyl konán průvod na den Božího Těla. Déšť téhož dne měl ráz průtrže mračen a rozvodnil potoky a říčky neobyčejně.

V druhé polovině června konána volba nového výboru obecního a pak obecního představenstva. Starostou zvolen rolník František Král č. 41, radním rolník Josef Čech č. 38 a rolník zahradník František Horák. Do místní rady školní voleno již na podzim 1905 a zvoleni opět titíž: předsedou majitel hostince Tomáš Klézla, členy rolník Josef Čech a maloročník Eduard Demel.

Dne 2. července byl správce školy na pohřbu manželky učitele Boh. Hlobila v Jindřichově. Z učitelstva nezemřel v okrese v tomto školním roce bohudík žádný.

Školu visitoval pan c. k. okresní školdozorce, druhým účelem této visitace bylo přesvědčit se, zdali obec dostává danému loni slibu a školu skutečně již přestavuje a přistavuje, aneb aspoň má-li vykonány přípravy ku stavbě v prázdniny. Poněvadž pan inspektor shledal, že posud se nestaví a že příprav málo, dal zavolat do školy předsedu místní rady školní a starostu obce, ještě starého. Vytykal jim, že neberou psaný slib svůj i nařízení c. k. okresní rady školní, že škola v roce 1906 musí býti dvojtřídní, vážně. Vymlouvali se, že pro třídnělní deště cihly nemohly býti dělány. Pan inspektor odpověděl, že měli je dělati v příhodném roce 1905 a že c. k. okresní školní rada bude rozhodně žádati, aby přestavba letos udělána byla, byť bylo cihly odjinud voziti. Dodati lze, že letos déšť skutečně překážel, ale přípravy mohly býti konány v roce předešlém, aneb letos v dubnu a v první polovici května, kdy bylo počasí příhodno. O nezbytnosti stavby ví obec již několik let, ale přes časté pobídky správce školy nejeví ke stavbě konečně ochoty, spoléhajíc na shovívavost c. k. okresní rady školní. Správce školy má pochybnost, že stavba školy v tomto roce vykonána bude, ač je mu to nemilo, kdyby nebyla, ježto zahrada leží ladem a budova i okolí školy již nutně vyžaduje opravy.

Dne 13. července dopoledne vedena byla vyšší skupina žáků na vycházku do údolí Nečinu za účelem poučným. Viděli také úpravu čili planýrování luk.

Letos tedy prvně trvají prázdniny i na školách obecných po dva měsíce. Koncem roku zbylo ještě 127 žáků. Náboženství vyučoval od počátku školního roku až do polovice prosince kooperátor spálovský novokněz Matouš Kroča ze Starého Města u Uh. Hradiště. Týž byl pak na svou žádost pro neshody se svým farářem přeložen do Újezda u Vizovic. I vyučoval pak až do konce školního roku náboženství sám p. farář spálovský František Přikryl.

Vyučování bylo dle čítanek Jursových, jež mají pěkný obsah, ale pro školy jednotřídní vyžadovaly by více času učebného a méně dětí, než je na naší škole. V počtech užíváno bylo početnic Kozák – Roček a cvičebnic jazyka českého Řihových. Sešity byly z tiskárny Družstva v Hranicích. Ku kreslení byly sešity pro žáky nižších školních roků tečkované, pro nejvyšší ročníky bez teček. Kresliti ve všech ročnících volně a dle přírody spojeno je na naší škole s velkými obtížemi pro větší počet žáků a malý prostor pro žáky. Knihovna školní měla 277 čísel a žáci v zimě pilně četli. Byl opět nedostatek nových knih.

Do sbírky pomůcek přibyl nový tlakoměr. Sbíрка vykazuje mnoho mezer a bude ji třeba doplnit, až škola bude dvojtřídní. Od neznámého dobrodince (p. farář Přikryl ?) darována byla škole mapa Palestiny.

Letos byl zdravotní stav žáků velmi uspokojivý, takže nemuselo býti vyučování v roce přerušeno.

Žáci chodili do školy celkem dosti pilně, celoroční procento zameškávek omluvených bylo 0,9 %, neomluvených 0,6 %. Procento by bylo ještě menší, kdyby dítky z Heltínova pro nepohodu nemusily často vyučování promeškati.

Přehled žáků:

V matrice zapsáno: Luboměř chlapců 69, děvčat 56, dohromady 125;

Heltínov	11,	8,	19;	úhrn	144
----------	-----	----	-----	------	-----

v třídní knize zapsáno: Luboměř chl. 67, děvčat 55, dohromady 122;

Heltínov	11,	8,	19;	úhrn	141
----------	-----	----	-----	------	-----

do ústavu pro hluchoněmé

Luboměř ch.	1, děvčat	1, dohromady	2
-------------	-----------	--------------	---

vůbec nechodili do školy: chl.	1, děvčat	0, dohromady	1;
--------------------------------	-----------	--------------	----

úlevu v letních měsících chlapec	1, děvčat	4, dohromady	5;
----------------------------------	-----------	--------------	----

v roce propuštěni byli: chl.	3, děvčat	7, dohromady	10.
------------------------------	-----------	--------------	-----

Duševní schopnost žáků, zvláště chlapců, byla celkem nepatrná, přitom pilnost podobná, u děvčat lepší. Při polodenním vyučování přes úsilí vyučujícího nemohou býti tudíž výsledky učení skvělé. Jistě by musily býti aspoň o něco lepší při celodenním vyučování a dvojtřídní škole. Kdy to bude?

Správce školy, touže již dávno po tom, aby kromě svého působení i v širším národě přispěti mohl ku výchově lidu a k poučení o věcech výchovy, ku sbližení rodiny a školy, počal v březnu 1906 vydávati svým nákladem lidový měsíčník „Rodina-škola-národ“ za předplatné 2 K, tiskem u Družstva knihtiskárny v Hranicích. Obrátil se o mravní podporu k učitelstvu, již mu poskytla sotva čtvrtina českého učitelstva na Moravě, v Čechách asi osm procent. Počátek tedy těžký. Nelze se nezmíniti, že pan okresní školdozorce vřele časopis doporučil při okresní konferenci v Hranicích. Časopis psáti bude nestranně, nezamlčí ani vad v učitelstvu, aneb raději čestně padne.

R. 1906/7

Tento školní rok započal výjimečně později, a sice pro přestavbu a přístavbu školní budovy. Konečně došlo přece ku rozšíření školy na dvojtřídní a nesplnila se tedy pochybnost správce školy ve předešlém školním roce napsan že

ani v budoucím škol. roce (1906/7) nebude vyučováno celodenně v rozšířené budově školní. Obec nejevila totiž nejmenší ochoty dát se do stavby, ač vypsalá offert na stavbu a při licitačním řízení, jehož zúčastnili se tři stavitelé, dva z Hranic a jeden z Potštátu, odevzdala práce zednické a tesařské staviteli Vilému Procházkovi v Hranicích. Týž však také nespěchal do Luboměře, ježto stavěl budovu pro české školy měšťanské v Hranicích a k tomu neměla obec připravených cihel.

Okresní školní rada, p. t., důrazně vyzývala obec ku stavbě a pan c. k. okres. školdozorce při visitaci školy dne 10. července 1906 předsedovi místní školní rady i starostovi ostré činil výtky a jménem c. k. okres. školní rady nařídil, že stavba ještě v roce 1906 musí býti hotova. Oba zástupcové obce namítali, že není cihel a nebylo možno je dělati pro nepohodu na jaře i na počátku léta. O nepohodě byla tato námitka pravdivá, ale rok 1905 byl velmi přízniv ke výrobě cihel. Když tedy viděla obec, že nelze jinak, a stavitel na naléhání úřadu oznámil, že započne se stavbou v srpnu, dala obec rychle dělati cihly, k čemuž poslal stavitel své dělníky cihláře.

Vlastní stavba počala 7. srpna a dosti rychle pokračovala. Části staré budovy: kuchyně, kůlny a záchody strženy a směrem ku rybníku přistavěna nová učirna a mezi oběma učirnami byt pro mladšího učitele. Chodba prodloužena, na jejím konci postaveny záchody. Menší světnice bytu správce školy zvětšena, nová kuchyně a komora vystavěny a také z chodby udělány nové vchody na půdu a do sklepa, kdežto ve staré budově byly vchody tyto v kuchyni. Pro dříví přidělena byla na severozápadní straně dřevěná kůlna.

Téměř po celý čas přestavby školy, až do 10. listopadu, býval správce školy ve staré učirně. Proto také nemohlo býti do té doby vyučováno.

Jak řečeno, stavba z počátku rychle pokračovala a počasí bylo velmi příznivo. Když dáván krov, nepřibral mistr tesařský dosti tesař. dělníků, stavitel nepřijížděl a obec také nenaléhala na rychlé zhotovení krovu, takže krov byl jen z polovice hotov, když nastaly deště, které trvaly po tři neděle. Většina stěn novostavby úplně promokla a tím zdrželo se dokončení budovy o mnoho neděl; budova také utrpěla nenahraditelně.

Byl totiž od 1. listopadu od c. k. okres. školní rady ustanoven jako druhým učitelem p. Štěpán Vychodil z Tučap u Olomouce, jenž nabyl vzdělání na vyšší reálce v Prostějově a pak jako privatista podrobil se doplňovací zkoušce učitelské dospělosti.

Dne 1. prosince úřední komise přišla schválit školní budovy. Nová učirna neshledána pro vlhkost ještě způsobilou k vyučování a některé vady shledány v záchodech. Kromě toho nařízeno obci postaviti na budovu dva hromosvody, zříditi vodovod do školy od obecní studny a planýrovat dvůr i opravit ploty.

Dle nařízení c. k. okres. školní rady započalo vyučování v obou třídách, tedy vlastní vyučování celodenní dvojtřídní dne 2. ledna 1907. Mezitím vypsáno bylo místo nadučitele, o něž podána jen jedna žádost, totiž od správce školy. Týž ustanoven nadučitelem na této škole od c. k. zemské školní rady dekretem ze dne 8. března č. 3957.

Dle nařízení c. k. okresní školní rady zakoupila obec pět nových map, /zde končí na str. 450 rukopisné písmo Vilibalda Ševčíka a na str. 451 začíná písmo Jos. Fürsta, které pokračuje až na str. 457/, osm obrazů zvířat, dvanáct obrazů zeměpisných, deset obrazů technologických.

Škola ještě potřebuje některé pomůcky přírodopysné a pomůcky ke čtení. Výnosem c. k. zemské školní rady ze dne 22. března 1907 jmenována byla učitelkou žen. ruč. prací sl. Anna Skřehotová, industriální učitelka ve Spálově.

Jelikož již dlouhá doba od kolaudace školy uplynula, a obec dosud dodatečné práce a opravy, jež v kolaudačním protokole obsaženy jsou, neprovedla, vybídla c. k. okres. školní rada již po 4. obec, by vše do pořádku dala. Občané se vymlouvají, že se vše do pořádku dá až o prázdninách. Plot kolem školy jest (prý) již v pořádku. Ale v jakém? Starý, dřevěný plot byl vytrhán a zůstal jen plot živý, který jest nízký, řídký, takže jím slepice, husy i psi do zahrady a na dvůr prolézají – a mimo

to jest přece jen útočištěm a plemeništěm hmyzu, největšího škůdce zahrad.

Jelikož Ústřední Matice školská věnuje obci na učebné pomůcky 500 K a na vnější úpravu školy též 500 K, bylo by záhodno, by z peněz těch postaven byl plot nový. Však zde jest škola pro obec břemenem.

Jak obec zdejší škole a učitelstvu přeje, viděti z toho, že žádá po p. učit. Vychodilovi, by ze světnice, kterou ve školní budově obývá, platil nájemné 50 K ročně. Pan Vychodil se však vystěhoval, což správce školy oznámil hned c. k. okres. školní radě, a žádal, by obci bylo nařízeno zříditi ze světnice té kabinet. Když nařízení přišlo, žádala obec aspoň 20 K, a když ani to p. Vychodil dáti nechtěl, poskytl mu bytu toho zdarma, ale jen prý jemu, nikoliv však nástupci. Uvidíme!

Při vyučování užíváno bylo těchže čítanek i početnic jako roku loňského. Náboženství vyučoval po celý rok kooperátor spálovský dp. P. Leopold Silný, rodák z Jarkovic u Opavy.

Knihovna školní měla 262 svazků a knihy byly žákům hodně půjčovány. Mnohé knihy však pro přílišnou poruchu musí býti nahrazeny novými.

Nemoc školu naši pominula, takže žáci mohli pilně do školy choditi. Průměrné procento zameškání jest: v I. tř. omluv. 1,52 %, neomluv. 0, v II. tř. omluv. 2,4 %, neomluv. 1,07 %.

Přehled žáků:

V matrice zapsáno: Luboměř chlapců 77, děvčat 56

Heltínov 8, 10,

v třídní knize zapsáno: Luboměř chl. 65, děvčat 46

Heltínov 8, 10

do ústavu pro hluchoněmé

Luboměř ch. 0, děvčat 1

Úlevu v letních měsících chlapci 8, děvčat 14, dohromady 22;

Ze školy předčasně propuštěna 3 děvčata.

Jelikož pan nadučitel Ševčík povolán zpět do Luboměře, byl zat. správce školy zdejší ustanoven od 1. srpna opět učitelem ve Spálově.

R. 1907/8

Ještě v prázdninách byl nadučitel školy spálovské pan Emilian Řezáč dán na odpočinek a na jeho místo opět zatímně nastoupil naduč. pan V. Ševčík z Luboměře. Učitel Jos. Fürst pak současně zase ustanoven byl zatímním správcem školy v Luboměři, kamž se též před počátkem škol. roku odstěhoval.

Tento školní rok započat dne 16. září. Nových žáků zapsáno celkem 22. Celkem zapsáno 148 žáků. Dne 4. října slaveny jmeniny J. V. císaře.

Okresní konference učitelstva okresu hranického konána byla dne 10. října za předsednictví c. k. okres. inspektora R. Kadeřávka. Týž pan inspektor jmenován byl v prázdninách c. k. školním radou.

Výnosem c. k. zemské školní rady povolena byla ve škole naší všeobecná úleva. Žádosti obce zdejší o povolení vyučovati němčině jakožto předmětu nepovinnému vyhověno nebylo.

V prosinci byl pro okres náš jmenován inspektorem školním pan Čeněk Kramoliš, odborný učitel ve Vyškově.

Viděl Č. Kramoliš, c. k. okres. insp. škol. 14. 5. 1908

Výnosem c. k. zemské školní rady ze dne 13. dubna 1908 ustanoven byl nadučitelem při zdejší škole učitel z Vel. Prosenic pan Jan Maršálek, kterýž místo 1. června nastoupí. Zatímni správce školy, Josef Fürst, nastoupí týž den zatímně na místo pana Maršálka ve Vel. Prosenicích.

R. 1908/9

/Nyní od str. 458 až po str. 486 jsou zápisy v kronice psány rukou Jana Maršálka/.

Tento školní rok započal dne 16. září slavnými bohoslužbami Božími ve filiálním chrámu Páně v Luboměři s „Veni sancte spiritus“ a zapěním rakouské

národní hymny. Slavnou mši sv. sloužil dp. František Bartoník, kooperátor ze Spálova, rodák ze Zborovic. Po mši sv. vedení žáci do školy, kdež byli roztrženi a dány pokyny ve příčině knih učebních a pomůcek. Třídy rozděleny a to: I. třída J. Maršálek, správce školy, II. tř. Štěpán Vychodil, učitel.

Počet žáků na počátku školního roku: V I. třídě 72 žáků s vyznáním katolickým, v II. třídě 61 žáků s vyznáním katolickým.

Dne 22. září 1908 konána okresní konference českých škol v okrese hranickém ve dvoraně „Besedního domu“ v Hranicích. Zahájil ji p. c. k. školdozorce Čeněk Kramoliš, jmenoval náměstkem p. nadučitele H. Karlíčka z Velké, podal učitelstvu mnoho dobrých pokynů vychovatelských a methodických. Na návrh nadučitele Karlíčka zaslán holdovací telegram císaři Pánu.

Přednášky: 1. Prvopočáteční čtení dle Švachových obrazů vysvětlil p. c. k. školdozorce Č. Kramoliš, 2. Vyhovuje-li zařízení školní požadavkům hygieny. Učitel E. Talpa.

Oslaveny jmeniny J. V. se žáky v kostele spálovském a zapěním hymny rakouské. Významný den vysvětleu žákům.

Oslava 60leté vlády Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I.

Dne 2. prosince 1908 utkví zajisté dlouho v paměti dítek jakož i občanů luboměřských. Jako všude, tak i zde oslaven byl den jubilea našeho nejjasnějšího panovníka císaře a krále Františka Josefa I. důstojným způsobem. O 8. hodině ranní shromáždily se děti školní svátečně oděny v budově školní, odkud před 8. hodinou šly průvodem s hudbou do filiálního kostela v Luboměři, kde sloužena slavná mše sv. za veliké účasti občanů. Po dokonání bohoslužeb božích zapěna v kostele rakouská národní hymna. Potom šly děti opět do školy, kde v 1. třídě ozdobené za přítomnosti představeného obce Josefa Šustka a obecního výboru, místní rady školní, sboru dobrovolného hasičstva a mnoha občanů a žen započala slavnost. Slavnostní řeč o významu dne přednesl správce školy Jan Maršálek, rodem z Rajhradu u Brna, načež zapěna prvá sloka rakouské národní hymny a svoláno třikrát „Sláva“. Krásnou báseň přednesli žáci Anežka Klézlová, Františka Šustková a Alois Mík, které cvičil p. učitel Štěpán Vychodil, rodem z Tučap u Olomouce. Zpěvy slavnostní cvičil správce školy se žáky II. třídy. Po skončení slavnosti poděkoval všem správce školy za tak velkou účast občanstva, načež správci školy poděkoval jménem občanů předseda místní rady školní Tomáš Klézla, čímž se občanstvo i děti rozešli, majíc slíben výlet školní.

V sobotu dne 17. dubna 1909 o 1. hod. odpoledne byli 4 žáci z II. třídy u první zpovědi a sv. přijímání v kostele ve Spálově a 21. dubna t. r. ostatní žáci u zpovědi v kostele spálovském za dozoru učitelů.

Do místní školní rady voleno dne 2. května 1909 a zvoleni: Michal Král, Lév Josef, Vendl František starší, náhradníci: Onhaiser Josef, Ambrož Klement. Volba předsedy konána 9. května 1909 a zvolen předsedou Vendl František st., místopředsedou Michal Král.

C. k. zemská rada školní výnosem ze dne 19. dubna 1909 svolila zavedení jazyka německého jako předmětu nepovinného na zdejší škole počátkem šk. roku 1909-10.

Č. Kramoliš, c. k. okres. insp. škol. 24. 5. 1909

/Počínaje str. 460 kroniky začal J. Maršálek, patrně na radu insp. Kramoliše, psát na okraj stránky hesla k textu. Aby v tomto opisu nedošlo ke ztrátě místa pro hesla, budou opsána vždy tato hesla na počátku odstavce. Hesla pokračují až na str. 605 po ukončení škol. r. 1959/1960 řed. školy Otakarem Šachem/.

Visitace školy. Dne 24. května 1909 visitoval zdejší školu p. školdozorce Čeněk Kramoliš a vyslovil svou spokojenost.

Výstavka prací žáků. Učitelský sbor usnesl se pořádati výstavku prací žákovských z kreslení, psaní a ručních ženských prací, dne 4. a 5. července 1909 v učirni I. třídy za působení pp. J. Maršálka, správce školy, Št. Vychodila, učitele II. třídy, sl. industriální učitelky Anny Skřehotové, která dle úsudku jiných velmi se líbila a ústy p. Klézly Tomáše vysloven dík sboru učitelskému.

Školní výlet. Dne 11. července 1909 konal se školní výlet v zahradě panské za špatného počasí a přispěním darů „Národní Jednoty“ v Přerově, obce, p. Adlera, Tomáše Klézla, pí. Maršákové, p. Demla ze Spálova, P. Příkryla ze Spálova. Výlet /se/ vydařil nad očekávání při tak velké nepohodě.

Volba obecního výboru. Volby obecního výboru konaly se 18. července 1909 a zvoleni: Král Michal, Mík Rudolf, Klézla Josef, Venci František, Lév František, Frais František, Biskup František, Ondřej Josef, Tomáš Klézla, Maršálek Jan, nadučitel, Biskup František, Onhaiser Josef. Volba představenstva konána 25. července 1909 a zvolen starostou Lév František, radními Král Michal, Onhaiser Josef, Frais František.

Odchod P. Bartoníka. P. František Bartoník, kooperátor spálovský odešel na vlastní žádost na nové působiště dnem 28. červencem 1909 a nastoupil novosvěcenec P. Jan Tabach, rodem z Kozlovic, téhož dne.

V Luboměři 15. července 1909. J. Maršálek, spr. šk.

L.S. Oválné razítko (47 a 22 mm): ŠKOLA V LUBOMĚŘI

R. 1909/10

Školní rok. Školní rok započat 16. září t. r. ve filiálním kostele v Luboměři slavnou mší sv. Žáci vedeni do školy, rozřídění a dány pokyny ve příčině knih a pomůcek. Prvou třídu učil správce školy J. Maršálek, druhou třídu Štěpán Vychodil.

Počet žáků. Počet žáků na začátku škol. roku:

v I. třídě 64 žáci s vyznáním katolickým,

v II. třídě 67 žáků s vyznáním katolickým.

Služba venkovského listonoše. Dne 16. září zavedena c. k. ředitelstvím poštovním služba venkovského listonoše ze dne 14. srpna dvakrát týdně, což obci nikterak nevychovuje.

Št. Vychodil, def. ustanoven. C. k. zemská školní rada moravská dne 6. září 1909 ustanovila Štěpána Vychodila, definitivním učitelem II. třídy v Luboměři.

Pokusná louka. Zemědělská rada moravská učinila dne 30. listopadu 1909 pokus na drahách se zlepšením louky.

Národní Jednota. Dne 13. února 1909 založena v místě „Národní Jednota“ se 105 členy, jejíž první funkcionáři byli J. Maršálek, Štěp. Vychodil a Frant. Lév. Činnost zahájena 14. února téhož roku se slibným začátkem.

Odvodnění pozemků. V tomto roce podána obecním výborem žádost sl. zemskému výboru v Brně o odvodnění pozemků ve výměře 650 měřic, což odůvodňoval poslanec Jaroslav Bureš z Hranic a vyličil výhody odvodnění. Hlavní důraz kladl obecní starosta Frant. Lév, by odvodnění provedeno bylo, poněvadž našlo se dosti majitelů pozemků, kteří tomu nepřáli. Překážky překonány, tak že kodvodnění došlo.

Subvence na školu. Téhož roku podala místní školní rada žádost na veleslavnou c. k. zemskou školní radu o udělení podpory na přestavbu školy, která nákladem K 15 320 byla postavena. Podporu vyřizoval p. Dr. Šromota z Hranic.

Okresní konference. Tohoto roku konána konference učitelská v Hranicích, na které zvoleni delegáti do zemské konference. C. k. okresní inspektor škol Čeněk Kramoliš podal v této konferenci velmi mnoho pokynů pro učitelstvo. Vzácnou přednáškou nás poctil odborný učitel z hluchoněmého ústavu v Lipníku Josef Zajíc. Přítomen byl též c. k. okresní hejtman Emil rytíř Vychodil z Hanaburgu.

Subvence na školu. C. k. zemská školní rada povolila na stavbu školy v Luboměři subvenci v obnosu tisíce korun (1 000 K) z prostředků zemských.

Závěrečná zkouška. Sbor učitelský konal dne 10. července 1910 závěrečnou zkoušku se žáky za velmi četné účasti rodičů a občanů.

Konec šk. roku. Školní rok skončen vycházkou na „hrad“ Kunzov dne 15. července 1910 s „Te Deum“ ve chrámu spálovském.

V Luboměři, dne 15. července 1910. Oválné razítko: ŠKOLA V LUBOMĚŘI
Správce školy J. Maršálek

R. 1910/11

Nový školní rok. Dne 16. září 1910 započat nový školní rok službami Božími ve chrámu Páně ve Spálově, které sloužil důst. p. farář Frant. Příkryl. V tomto školním roce vyučoval I. třídu Jan Maršálek, II. třídu Štěpán Vychodil.

Počet žáků. Na začátku školního roku zapsáno 74 chlapci a 60 děvčat, úhrnem 134 žáci vyznání katolického.

Zastavení vyučování. Návrhem obvodního lékaře Dr. Vožického ze Spálova vyučování zastaveno dne 29. září t. r. následkem nemoci mezi žáky a dětmi správce školy. C. k. okresní školní rada nařídila zpětné vyučování 24. října 1910. Dodatečná slavnost 4. října t. r. se z příčin hoře uvedených konati nemohla.

Měření pozemků. Moravský zemský výbor vyslal 17. října t. r. do zdejší obce dva inženýry pp. Róna a Vrba ku zaměření pozemků na odvodnění. Měření trvalo od 17. až do 23. října 1910.

Rok tento byl neobyčejně mokrý, neboť deště trvaly 3 týdny, obilí porostlo a zemědělníci shnily.

Vyznamenání. V neděli 20. listopadu 1910 konala se řídká slavnost v naší obci, slavnost to odevzdání čestné medaile Marii Fardové, obecní porodní babičce, která po více než 40 roků svědomitě, věrně působila. Slavnost konala se ve škole za přítomnosti obecního výboru, místní rady školní, sboru hasičů, Národní Jednoty a mnoho obcenstva. Slavnostní řeč měl P. Jan Tabach, kooperátor ze Spálova, připínání čestné medaile p. starosta Lév František č. 15.

Slintavka a kulhavka. Výnosem c. k. okresního hejtmanství v Hranicích ze dne 9. prosince 1910 obec uzavřena následkem zjištění slintavky a kulhavky. Lév Jakub, rolník č. 6 zatajením této nemoci zvířecí pokutován 300 K (tři sta).

Sčítání lidu. V měsíci lednu 1910 provedl správce školy co sčítací komisař sčítání lidu a zjištěno ve 101 obydleném domě 522 obyvatelů přítomných, a to: 261 mužů, 261 žen. Na Heltínově 28 domů obydlených se 115 obyvateli, z nichž 52 mužové, 63 ženy. Němců napočteno v Luboměři 4, na Heltínově 1. Užitkového zvířectva napočteno: 23 koně, 413 krav, 30 volů, 9 kozy, 181 prasat, 28 včelstev, 1289 slepic, 87 hus, 63 holubů, 37 psů, 119 koček, Luboměř i Heltínov.

Odchod P. Jana Tabacha: V lednu odešel P. Jan Tabach ze Spálova do Holice. Vyučoval náboženství p. farář Fr. Příkryl.

Listonoš: C. k. ministerstvo obchodu výnosem ze dne 12. února 1911 rozhodlo, by pro Luboměř zavedena byla pochůzka venkovského listonoše c. k. pošt. úřadu ve Spálově čtyřikrát týdně.

Příchod P. Blaháčka. P. Alois Blaháček, kaplan, rodem z Postřelmova, započal vyučovati 1. březnem 1911 na zdejší škole náboženství. /Podpis inspektora: /Č. Kramoliš, c. k. okres. insp. škol 16. 5. 1911.

Konference učitelská. Všeobecná konference učitelská konána v Hranicích s obvyklým denním pořadem, při které přítomen c. k. okresní hejtmán Vychodil, starosta města Hranic Dr. Šromota. Pan školdozorce udělil vzácné pokyny učitelstvu. Hlavním bodem byla volba zástupce učitelstva do c. k. okresní školní rady a zvolen Karel Heiniš, nadučitel z Týna.

Stavba nouzové silnice. V tomto roce obdržela obec nouzovou subvenci na stavbu silnice na „drahách“ spojující obec Luboměř s Heltínovem v obnosu 1 200 K zásluhou poslance Jaroslava Bureše a za starostování Léva Frant. č. 15.

Školní rok zakončen 15. července 1911.

/Oválné razítko: /ŠKOLA V LUBOMĚŘI.

J. Maršálek, správce školy

R. 1911/12

Nový školní rok. Školní rok započal 18. září 1911 se svolením c. k. okresní školní rady, v chrámu Páně ve Spálově s „Veni sancte...“. Mši sv. celebroidal P. František Příkryl, farář.

Počet žáků. Toho roku zapsáno bylo žáků dle matriky 65 chlapců, 65 děvčat, úhrnem 130 žáků vyznání katolického.

Sucho. Nebylo pamětníka /včetně/ nejstaršího Kunze Karla, který by pamatoval takového sucha, jako v tomto roce, kdy úplně po tři měsíce v době žní ani nekápl. Studně vysychaly, dobytek hynul. Otavy vůbec žádné nebylo.

Slintavka, kulhavka. K této katastrofě živelní přidružila se mezi dobyt看em slintavka a kulhavka, po druhé v čísle 37, náležející Fardovi Tomášovi.

Školní spořitelna. Výnosem c. k. zemské školní rady v Brně ze dne 4. září 1911 povolena školní střádanková spořitelna a v život uvedena 19. září t. r.

Dětský den. Zemská česká komise pro ochranu dětí a péči o mládež v Brně pořádala po celé Moravě první dětský den 2. prosince 1911, který vynesl 37 K 60 h ve zdejší obci.

Denní docházka listonoše. Výnosem c. k. ministerstva obchodu ze dne 14. prosince 1911 povoleno 1. únorem 1912 denní docházení venkovského listonoše kromě neděle do obce Luboměře. Tím konečně požadavek obyvatelstva splněn.

Dětské divadlo. Přičiněním učitele Štěpána Vychodila sehráno dne 4. února 1912 první dětské divadlo „Vzácný kolovrat“. Souhra byla dobrá, žel že návštěva byla příliš slabá, tak že výlohy se nemohly krýt.

Nouzová podpora 2 000 K. C. k. moravské místodržitelství ve vzácné dohodě se zemským výborem udělilo zdejší obci nouzovou podporu na stavbu silnice 2 000 K (dva tisíce korun), při které mají být zaměstnáni nuzní obyvatelé Luboměře a Heltínova. Výnos c. k. místodržitelství ze dne 30. března 1912.

Volba vylosovaných 2 čl. m. r. š. Volba místní školní rady konána obecním zastupitelstvem dne 28. dubna 1912 a vylosování 2 členové Vencel Frant., Král Michal, zůstal Léva Josef, náhradník Ambrož Kliment, zůstal Onhaiser Jos.

Volba předsedy a místopředsedy konána 5. května a zvoleni: Vencel Frant., předseda, Král Michal, místopředseda.

Stavba silnice nouzové. V tomto roce postavena nouzová silnice vesnicí, počínaje od kostela směrem po velké straně pod dozorem silničního výboru hranického.

/Podpis škol. inspektora:/ Č. Kramoliš, s. k. okr. insp. šk. 15/6 1912

Malba kostela. Zdejší filiální kostel vymalován ze sbírky, kterou mezi občany učinil nadučitel J. Maršálek a daroval se svou rodinou úplně novou křížovou cestu v ceně 1 000 K (tisíc).

Konec škol. roku. Výnosem c. k. ministerstva kultury a vyučování ze dne 4. července 1912 ukončen školní rok 1912 již 13. července t. r.

V Luboměři dne 13. července 1912. J. Maršálek v. r., správce školy

R. 1912/13

Nový škol. rok. Nový školní rok započal 16. září 1912 v chrámu Páně ve Spálově a pravidelné vyučování započalo 17. září 1912. Hned na začátku školního roku onemocněla sl. industriální učitelka a vyučování ručních prací ženských zastaveno.

Počet žáků. V tomto roce zapsáno 59 chlapců, 62 děvčata, dohromady 121 žáků - 1 žák byl vyučován mimo školní obvod, do německé školy nechodil žádný žák.

Obecní volby. Volby obecního výboru konány v měsíci srpnu a zvoleni: Léva Frant. č. 15, Král Michal, Klézla Tomáš, J. Maršálek, nadučitel, Demel Frant., Demel Ed., Klézla Josef, Biskup Frant. č. 40, Biskup Fr. z Heltínova, Ondřej Josef, Léva Josef, Horák Frant., Biskup Fr. č. 40 a Biskup Fr. z Heltínova. C. k. okresní hejtmanství v Hranicích vzalo volbu J. Maršálka, nadučitele za radního na vědomí, avšak dle volebního řádu nemohl být potvrzen, a zvolen Král Michal. J. Maršálek, nadučitel, zastával úřad radního 10 dní.

Prodej dvoru. Viktor rytíř Bauer a dědicové prodal tohoto roku dvůr č. 1 i s pozemky Ondřejové Františce č. 12.

Dětský den. Dětský den konal se 2. prosince 1912 a vynesla sbírka 19 K 60 h, kterýžto obnos zaslán české zemské komisi pro ochranu mládeže v Brně.

/Vidimus:/ Č. Kramoliš, c. k. okr. insp. šk. 5/12 1912

Zvyk. V místě panuje zvyk, že obyvatelé vesnice vesměs po celý rok žádného obědu nevaří, ježto ráno ihned při snídani oběd uvaří, ale zdraví dítek ubývá, poněvadž po dobu tuhé zimy ničeho v poledne nejedí, tím méně teplého. Zvyk né právě závidění hodný.

Rolníci a jejich zvyky. Celolánici a půllánici nejsou, pouze rolníci a to 10, z nichž největší Lév Jakub na čís. 6, který jest zároveň největším poplatníkem. Pozemky dosud mají rozvrhnuty na „jochy“. Úplně zachovalé „grunty“ jsou tou dobou tři, ostatní nejsou celé. Pozoru hodné jest, že rolníci nemají mužské čeledi, nýbrž vše konají děvečkou, a to velmi zřídka. Dobytek pasou od jara do podzimu, na což dosti dobrý dobytek prodávají a ke svému zabíjení kupují takzvané „špikry“, které nejdříve vypasou a pak poráží. Žel, že každý prodej a kup nemůže se obejít od „lidky“. Jsou známy případy, že ani kup malého psa neujde „lidce“.

Secí stroji. Národní Jednota zakoupila pro členy secí stroj od firmy Kovářik z Prostějova za cenu 330 K, kterýž obnos ve dvou obdobích má býti splacen.

Vodní družstvo. C. k. okresní hejtmanství v Hranicích dalo úřední povolení ke melioraci pozemků dle plánu vypracovaného zemským technickým úřadem, výnosem ze dne 4. dubna 1913, a projekt, stanovy vodního družstva schválilo. Z té příčiny utvořil se prvý výbor vodního družstva a to: Lév Frant. starosta, předsedou, členové: Král Michal, Biskup Frant. č. 40, Lév Karel, Farda Frant. č. 21, Haubelt Alois ze Spálova, Král Jan a Fögler Frant. ze Spálova. Hlavní zásluhu o tento podnik má p. ředitel Bureš a nadučitel Maršálek.

Krupobití. Strašné krupobití stihlo zdejší kraj dne 1. června 1913 v 5 hod. odpoledne, kdy v krátké době veškeré oziminy zničeny. Podobné krupobití nepamatují nejstarší zdejší obyvatelé. Škoda dle soupisu činila 40 810 K. Zdejší obec podala dne 15. července 1913 žádost na c. k. ředitelství pošt a telegrafů v Brně o zřízení poštovny.

V Luboměři, dne 15. července 1913. /Oválné razítko:/ ŠKOLA V LUBOMĚŘI

J. Maršálek, v. r., správce školy

R. 1913/14

Školní rok. Školní rok započal 17. září 1913. Zapsáno 62 chlapci, 60 děvčat, 4 žáci chodili do jiného obvodu školního, žádný do německého. Ve sboru učitelském nenastala změna.

Zpoždění žně. Nový školní rok nebyl pro zdejší rolnictvo příliš příznivý, neboť ještě v měsíci říjnu bylo z dobré polovice na poli, zeměáci dvě třetiny shnilých, rok velmi mokrá a studený. Nejstarší obyvatel Kunz Karel v čís. 59 neznajíc český doznává, že něco podobného nepamatuje, by žně nebyly v říjnu dokončeny.

Třetí dětský den. Třetí dětský den, 2. prosince 1913 vydal se sbírkou dobře. Sbírka vynesla mezi žactvem K 5,93, dům od domu K 26,46, dohromady K 32,39, kterýž obnos zaslán české zemské komisi v Brně, výsledek oznámen c. k. okresní školní radě.

C. k. okres. školdozorce. V tomto školním roce jmenován opět c. k. školdozorcem p. Čeněk Kramoliš, ředitel měšťanské školy v Hranicích.

Členové c. k. okres. škol. rady. Členové c. k. okresní školní rady byli jmenováni: p. c. k. okresní hejtman Vychodil, Čeněk Kramoliš z Hranic, Popp, starosta z Hranic, P. Mrázek, farář z Lipníka, Kurovec, starosta z Milotic, Bém, starosta z Tršic.

Spor obce. Král Jan, hajný a Ambrož František, rolník ve Spálově, koupili od rytíře z Bauerů les v katastru obce Luboměře. Při kácení lesa zabrali též některé stromy sousedního lesa, patřícího obci. Obec čítala si škody 92 K a žádala jmenované o náhradu škody. Jelikož nehodlali škodu vyrovnati, byla obec nucena soudní cestu nastoupiti a ustanoviti svého zástupce Dr. Mazance z Hranic. Při prvním líčení nedosáhnuto dohody a odročeno na jarní dobu, kdy celý spor urovnán bude na místě samém s komisí. Král Jan a Ambrož Frant. uvolili se zaplatiti 92 K i se soudními útraty.

Odchod P. Blaháčka 1. dubna 1914. P. Blaháček Alois přesazen za kooperátora do Rouštky u Val. Meziříčí. Vyučování náboženství převzal P. Příkryl, farář, do konce školního roku.

Zřízení c. k. poštovny. C. k. ředitelství pošt a telegrafů pro Moravu ze dne 21. března 1914, povolilo dnem 1. dubna 1914 v Luboměři zřízení c. k. poštovny s rozšířeným obvodem působnosti a s jednodenním doručením pošty. Řízení této poštovny bylo svěřeno Emilu Kunzovi čís. 14, avšak c. k. ředitelství vyhrazuje si právo, tuto poštovnu v každé době zrušiti a zavésti pro zdejší obec službu přespolního listonoše, se 6krát týdně obchůzkou. Týmž dnem počínaje bude služba venkovského listonoše pro Luboměř zrušena. Zásahu o zřízení c. k. poštovny mají nadučitel J. Maršálek, poslanec Bureš a Sontag.

Nouzová podpora. Následkem výnosu c. k. mor. místodržitelství v Brně ze dne 6. května 1914 udělena zdejší obci podpora 1 000 K (tisíc) z peněz nouzových na dokončení silnice průjezdem obce. /Videmus:/ Č. Kramoliš, c. k. okr. insp. šk. 20/6 1914

První svatební oddávky. S povolením kníže-arcibiskupské konsistoře v Olomouci konány opět po 25 letech ve zdejších filiálních kostele svatební oddávky, při nichž sezdávání byli Král František, rolnický syn č. 33 a Marie Klézlová, dcera Tomáše Klézla č. 22. Byly to první oddávky po uplynulých 25 letech za důstojného pána P. Františka Příkryla, faráře ze Spálova.

Všeobecná mobilisace. Všeobecná mobilisace armády vyhlášena 31. července 1914 o 4. hodině odpoledne i s domobranou do 42 let, ve válce Rakousko-Srbské, Rakousko-Ruské. Mezi obyvatelstvem velké vzrušení. Avšak nebylo dosti na jedné ráně.

Povodeň. Ze strany východní objevil se temný mrak, setmělo se, blesky se křížovaly, uhodilo, zapálilo dům č. 8 patřící Foltýnovi Františkovi, který i s kusem dobytka lehl popelem. Sotva oheň uhašen, dostavila se taková povodeň, že sbírala silnice, polní cesty, louky zanesla kamením. Den 6. srpna 1914 zůstane dlouho v mysli obyvatelstva.

V Luboměři dne 12. srpna 1914. /Oválné razítko:/ ŠKOLA V LUBOMĚŘI
Správce školy: J. Maršálek

R. 1914/15

Nový školní rok. Nový školní rok zahájen 16. září 1914 mši sv. ve Spálově. Dle matriky bylo zapsáno 60 chlapců, 57 děvčat. Učitel Štěpán Vychodil pověřen byl zat. správcem školy ve Staměřicích, avšak pouze 3 dni, neboť 21. září t. r. opět se na své dřívější působiště vrátil.

Příchod P. Ant. Vysloužila. Náboženství vyučoval P. Ant. Vysloužil, kooperátor, rodem z Tovačova.

Dodání jatečného dobytka a koní. Na bojišti stálo ze zdejší obce příslušníků ženatých 36 mužů, ponejvíce otcové četných rodin. C. k. okresní

hejtmanství v Hranicích nařídilo dodání 48 kusů jatečného dobytka pro vojsko, bylo však v dohodě s c. k. zásobovacím sborem vojenským v Krakově odřeknuto. Dva rolníci Vencel Frant. čís. 27 a Kubica Josef č. 103 dodali eráru koně v době válečné, jež byli plně zaplacení každý v obnosu 1 050 K, tj. tisíc padesát korun. Obilí nadmíru drahé a neméně poživatiny.

Dodávka obilí. Výnosem c. k. okresního hejtmanství v Hranicích bylo nařízeno obci dodati pro válečné potřeby 140 q žita, 130 q ovsa, 12 q pšenice, 10 q ječmene. Dodávka byla rozdělena dle přímé daně pozemkové na jednotlivé producenty.

Na válečném poli. Ve všeobecné mobilisaci dne 31. července 1914 nastoupili činnou službu vojenskou: Demel Tomáš č. 18, Farda Frant. č. 21, Lév Karel č. 19, Král Frant. č. 104 padl, Horák Josef č. 47 padl, Ambrož Bernard, Biskup Frant. č. 40, Biskup Tomáš č. 74, Horák Josef, Leher Frant., Čecha Adolf, Lenert Josef, Foltýn Tomáš, Rérič Valentin, Himmer Arnošt, Foltýn Josef, Kolajka Vilém, Frais Frant., Grones Albín, Kunz Emil, Ondřej Frant., Farda Adolf, Stoklas Frant., Šima Klement č. 81.

Podpory. Rodiny narukovaných vojáků celkem /neuvedeno/ obdržely podporu v obnosu K /neuvedeno/, které jim měsíčně vyplácel c. k. berní úřad v Hranicích. Pozoruhodné bylo, že mnohé rodiny z podpor obdrženyh skorem celý obnos ušetřily, jiné opačně nemohly se dočkat měsíce. I v tom jevila se rozdílnost v šetření.

Vliv války na cenu obilnin a dobytka. Peněz bylo dosti, jen že chleboviny nebylo možno dostat. Jaký vliv měla válka na obilniny, jeví se z toho, že pšenice 1 metrický cent stál 40 K, žito 34 K, oves 29 K, ječmen 28 K, koně a hovězí dobytek stál v takové ceně, že nebylo možno ničeho koupiti. Chléb připravován z ječmenné mouky a bramborů. Máslo, mléko a vejce prodávány za obvyklou cenu, ale později stálo máslo 1 kg 4 K, 1 vejce 14 h. /haléřů/.

Pomocná akce válečná. Pomocná akce válečná ve zdejší obci byla velmi utěšená. Odvedeny peníze, 50 kg másla, 637 vajec, 24 pecny chleba, slanina, buchty, kroupy. Žáci ve škole připravovali cupaninu, nátepníčky, šály, rukavice. Nasbírali 10 kg sušeného listí ostružinového.

Papírové podešve. Odvedeno našich papírových podešví c. k. úřadu pro válečnou péči 5 614 kusů.

Pomocná vlastenecká činnost učitelstva. Pomocná a vlastenecká činnost českého učitelstva školního okresu hranického od vypuknutí války: 1) Členy červeného kříže jsou 24 učitelé. 2) V době polní práce pracovalo 51 učitelů. 3) Při písemných pracích vypomáhalo na okres. hejtmanství 30, u obecního úřadu 40 učitelů. 4) Příspěvky pro válečný fond sbíralo 29 učitelů a ve 30 školách starší žáci a vybralo se 2 352 K 97 h. 5) Pro sirotky po vojnech vybírali příspěvky v 28 obcích učitelé, ve 20 žáci, a vybrali 863 K 67 h. 6) Příspěvky pro podělování vojáků stravou sbíralo 21 učitelů, kromě stravy a prádla vybrali 251 K 50 h. 7) Pro vánoční nadílku vojákům vybralo 19 učitelů mimo naturálií 705 K 38 h. 8) Vojiny do pole a z pole jedoucí podělovalo na nádraží pokrmem a nápojem 43 učitelů, nejvíce učitelky. 9) Kursu pro ošetřování zúčastnilo se 13 učitelek. 10) Při ošetřování pomáhaly ve volné chvíli 3 učitelky. 11) Zlato za železo dalo 5 učitelů. 12) Na půjčku upsal 20 učitelů a učitelek obnos 17 150 K. 13) Kromě toho byly 2 žňové komise, 4 učitelé členy odboru pro místní pomocnou akci. Tabelární výkaz o počtu kusů zimních částí oděvu pro vojiny zhotovených ve školách: Nátepníčky 2 458, kukly 293, nákolence 48, ponožky 224, pěstnice 123, onuce 233, holeně 32, břšní pásy 15, šály 138, hadříky na mytí 46, obvazy 19, spodky 23, chránítka na uši 29, rukavice 36, košile 51, kapesníky 30, šátky obvazové 100, čepice 3, ručníky 20, povlaky na

podušky 203, podušky peří 220, podušky cupaniny 322, cupaniny krabic 14, prostěradla 2, podešve 64 920, papírové ponožky 818, ob vazů 24 kg, ob vazů 2 balíky, cupaniny 167 kg, cupanina balíků 34, peří velké polštáře 2, peří malých peřin 8, kabátů 12.

Celkem sebráno na zakoupení materiálu 1 048 K 79 h.

/Vidmus:/ Č. Kramoliš c. k. okr. insp. šk., 14/5 1915

/Oválné razítko:/ ŠKOLAV LUBOMĚŘI

Volba místní školní rady. Dne 28. června 1915 konána volba místní školní rady a zvolení: předsedou Demel Eduard, místopředsedou Jan Maršálek, nadučitel, členi Klézla František, Onhaiser Josef, náhradníci Štěpán František, Ambrož Kliment.

Odchod na pensi P. Přikryla. P. František Přikryl, farář ve Spálově po 27letém působení odešel dne 1. srpna 1915 na odpočinek do Oder a administrátorem ustanoven P. Ant. Vysloužil.

V Luboměři, dne 1. srpna 1915 Jan Maršálek, v. r. zapisovatel

RODOPISNÁ KRONIKA

Vážení čtenáři Oderských vrchů,

obracíme se na vás s prosbou o zasílání údajů, které se týkají NAROZENÍ, SŇATKŮ a ÚMRTÍ v obcích Spálov, Luboměř a Heltínov, protože dostupnost těchto údajů je rok od roku složitěji dosažitelná a souvisí s ochranou osobnosti. Pokud si budete přát zveřejnění těchto údajů, zašlete je na naši e-mailovou adresu: oderskevrchy@email.cz, nebo je doneste do našeho archivu. Děkujeme za pochopení (redakce Oderských vrchů)).

SŇATKY

03. 06. 2017	Romana Šustková, Spálov 79 a Martin Ambrož, Luboměř 134, byli oddáni na Městském úřadu v Hranicích
01. 07. 2017	Dagmar Stoklasová a David Kotas, Luboměř 131
15. 07. 2017	Petra Pařenicová a Lukáš Juřica, Spálov
09. 09. 2017	Pavčina Maršálková, Spálov a Roman Pečeňa, Luboměř, část Heltínov

ÚMRTÍ

01. 06. 2017	Karel Filip, Heltínov 16
15. 06. 2017	Jaroslava Brücknerová, Luboměř 23
17. 06. 2017	Marie Váňová, Spálov 288
25. 06. 2017	Zdenka Klevarová, Spálov 243
12. 07. 2017	Ludmila Miková, Luboměř 46
27. 08. 2017	Radomír Klevar, Spálov 310
25. 09. 2017	Marie Králová, Luboměř 9

NAROZENÍ

27. 05. 2017 Emma Vančurová, matka Kateřina Vančurová roz. Šamárková, otec Michal Vančura, Spálov 215
05. 06. 2017 Daniel Trnečka, matka Zuzana Trnečková roz. Sucháčková, otec David Trnečka, Spálov 344
16. 06. 2017 Liliana Horáková, matka Ester Horáková roz. Cholastová, otec Karel Horák, Spálov 294
05. 07. 2017 Nikol Kolajková, matka Jana Opršalová, otec Petr Kolajka, Spálov 92
30. 09. 2017 Alžběta Klimková, matka Eva Klimková, rozená Švaňová, otec Miroslav Klimek, Luboměř 133
13. 10. 2017 Nina Bláhová, matka Veronika Bláhová roz. Ambrožová, otec Karel Bláha, Spálov 34

ZÁZNAMY

ČERVEN 2017

1. 6. **Luboměř** – v zasedací místnosti obecního úřadu se uskutečnilo již 12. zasedání zastupitelstva obce (ZO). ZO schvalovalo např. účetní závěrku a hospodaření obce za uplynulý rok 2016, příspěvek občanům na výměnu kotle v rámci tzv. „kotlečkové dotace“, či dary a dotace pro různé spolky a organizace.
3. 6. **Luboměř** – ve sportovním areálu Na Drahách se uskutečnila kulturní akce „Posezení u pajšlu“, kterou připravili místní obyvatelé. K poslechu zahrála skupina Kokeš, pro návštěvníky byl přichystán na jídlo výborný pajšl a pivo.
10. 6. **Spálov** – v restauraci Na Hřišti se uskutečnilo setkání bývalých žáků ZDŠ Spálov po 40 letech. Z celkového počtu 31 žáků ročníku 1962 jich přišlo na pozvání 25, tři se omluvili a bohužel, tři spolužáci již zemřeli. Za pedagogy se akce zúčastnil třídní učitel Mgr. Miroslav Richter. Organizátoři: Věra Enenklová a Ladislav Opršal.
10. 6. **Spálov** – na hřišti TJ turnaj starých gard za účasti Bělotína, Bernartic, Mankovic a Spálova. Zvítězil Bělotín, Spálov obsadil 4. místo.
Heltínov – místní hasiči uspořádali od 20.30 hod. na zdejším vyletišti „Hodovou zábavu“. K poslechu a tanci hrála hudební skupina „MTM Project Ostrava“.
11. 6. **Heltínov** – heltínovští farníci v rámci hodů připravili slavnostní mši pod širým nebem na vyletišti „Na rybníku“, kterou celebroid P. Mgr. Zdenko Vavro. Hodům přálo krásné počasí.

Luboměř - v zasedací místnosti OÚ se uskutečnila slavnost – vítání občanů. Starosta přivítal mezi občany obce celkem tři děti, z toho jednoho chlapce (Vojtu Chromka) a dvě holčičky (Janu Lév a Kateřinu Malou).

17. 6. **Spálov** – v areálu hřiště TJ se od 17 hodin uskutečnilo setkání bratřanců a jejich rodinných příslušníků z rodiny Kostků, Šímů, Míků, Maršálků, Šustků ...atd. Sešlo se na 80 účastníků. Akci zorganizoval Jan Kostka, který také pozval cimbálovou muziku. Ani méně příznivé počasí neodradilo hosty a všichni se dobře bavili při dobré hudbě a bohatém občerstvení.
18. 6. **Spálov** – v měsíci červnu muži TJ Spálov odehráli tři mistrovská utkání v krajské soutěži a obsadili konečně 4. místo ze 14 družstev a zopakovali stejné umístění jako v předešlých dvou sezónách. Starší žáci TJ obsadili v okresní soutěži skupiny B konečně 5. místo.
- 20.6. **Spálov** -16. jednání zastupitelstva v sokolovně se zúčastnilo 5 zastupitelů a 7 občanů. Programem nás provázela starostka městyse paní Ludmila Sucháčková. Zastupitelé vzali na vědomí nabídku na zakázku „Rekonstrukce střechy pekárny Spálov“, fa CONCH z Krnova s nabídkou 426.305,- Kč bez DPH, zprávu o hospodaření za období leden – květen 2017, porovnání cen pro vodné a stočné (v naší obci to bude 240 Kč na osobu a rok). Zastupitelé schválili podání žádosti o dotaci na Ministerstvo pro místní rozvoj a MŠMT na akci „Víceúčelové hřiště Spálov“, výběr nejvhodnější nabídky na zakázku „Dopravní a technická infrastruktura pro výstavbu RD na parcelách č. 3132,3133, a 3147/3 k.ú. Spálov – I. etapa, a to fa Tvarstav real s.r.o. NJ s cenou 2.553.977,40 Kč, inženýrské, investorské činnosti a koordinaci BOZP na těchto parcelách bude vykonávat Ing. M. Baláž. Také schválili kupní smlouvy o převodech nemovitostí, smlouvu o společném zadávání veřejné zakázky malého rozsahu s názvem „Oprava komunikací v Mikroregionu Odersko“, informovali nás o smlouvě mezi JUDr. M. Filoušem z Olomouce a městysem Spálov o poskytování právních služeb. Byli jsme seznámeni s rozpočtem ZŠ a MŠ Spálov a s návrhem střednědobého výhledu rozpočtu školy na rok 2018 a 2019. Zastupitelé neschválili záměr prodeje pozemků parcel č. 349 a 223 a pronájem pozemku p. č. 223.
24. 6. **Spálov** – úřad městyse, SRPŠ a spálovští skauti uspořádali v sobotu od 14 hodin na hřišti TJ a v okolí Den dětí ...čáry, máry, pod kočáry fuk!!! Program: Kouzelník a škola kouzel, modelování balónků, čarovná stezka, kolo štěstí, vystoupení tanečních kroužků školy, děti si užily skákacího hradu. Školní děti dostaly k svátku občerstvení zdarma.

Počásí se vydařilo, především děti, rodiče a další hosté zaplnili celé prostranství.

24. 6. **Spálov** – starší přípravka TJ Spálov odehrála v červnu čtyři utkání a za velký úspěch považujeme obhájení loňského prvenství na turnaji v Odrách v soutěži You'll Never Walk Alone.
30. 6. **Spálov** – v pátek v 10.00 hod. slavnostní rozloučení s 10 žáky 9. třídy na úřadu městyse za přítomnosti rodičů, učitelů a přátel školy. S absolventy se rozloučila starostka městyse a ředitel školy. Třídní učitelkou byla Mgr. Kateřina Hrabcová.

ČERVENEC 2017

2. 7. **Spálov** - po nedělním svátostném požehnání v 15 hod. a hned poté se uskutečnilo setkání na faře u příležitosti 10 let kněžství našeho otce Mgr. Zdenka Vavro. V naší farnosti je knězem šest let.
- 14.7.-29.7. **Spálov** – skautský tábor tentokrát ve Větkovicích, kterého se zúčastnilo v prvním týdnu 41 skautů, v týdnu druhém 18. Skauti neplnili, jako každoročně, etapové hry, ale měli svůj volitelný program, který je přiblížil k oblíbeným činnostem. Radost jim udělaly návštěvy starších skautů a skautů pamětníků, kteří vyprávěli o zákonech skautingu a dopadech komunistického režimu na členy Junáka.
16. 7. **Spálov** - od této neděle je na krátké praxi v našich farnostech jáhen Lukáš Dořičák, rodák z Veřovic.
15. 7. **Luboměř** – myslivecký spolek Královec Spálov nově uspořádal v areálu Na Drahách „Červencové odpoledne“. Návštěvníci mohli ochutnat různé myslivecké speciality – srnčí guláš, kančí mls, zvěřinová játra. Velmi podařená akce.
22. 7. **Spálov** - sobotní hodové odpoledne probíhalo v areálu TJ Spálov a začalo ve 14 hodin prezentací závodního týmu RRauto (P. Kostka, R. Baculík a S. Kočtář). Od 15.00 hod. byl přístupný BOOTCAMP (překážková dráha) pro děti i dospělé, ale využívaly ho hlavně děti, které se vyřádily také na skákacím hradu. Po 16. hodině jsme se zaposlouchali do hitů zpěvačky Marcely Holanové a zpěváka s operním hlasem Šimona Pečenky. Od 18. hodiny se odvíjela veleúspěšná a všemi hosty očekávaná soutěž „TVOJA HUBA SA KEMUSI PODOBÁ“, na které vystoupilo šest pěveckých celebrit v podání spálovských odvážlivců. Večer měla následovat hodová zábava, která se pro nejisté počasí neuskutečnila.
23. 7. **Spálov** - v neděli v kostele sv. Jakuba slavnostní hodová mše svatá, kterou slavil Mons. Jan Plaček v květinami vyzdobeném kostele.

K slavnostní atmosféře obřadu přispěli hasiči v stejnokrojích a po mši svatě kněz požehnal jejich novému dopravnímu automobilu Ford Transit. Po mši bylo připraveno pohoštění.

Hodové odpoledne pokračovalo od 14 hodin na hřišti TJ a začalo vystoupením cimbálové muziky PRAMÍNKY, od 15 hodin prezentace „Elektromotorky Kuberg“ a na závěr fotbalové utkání TJ Spálov vs. Mokré Lazce (2:2). O výbornou atmosféru při zápase se zasloužila mládež ze Střediska volného času Ostrava. Pestrý program a bohaté občerstvení (zvěřina, makrely, speciality z udírny, koláče, bramboráky, nápoje...) ocenili všichni návštěvníci, kterých bylo přibližně 400. Pokud vás to zajímá, prodalo se 40 kg, tj. asi 120 uzených makrel, 30 pecáků a 20 kg pečeného masa.

29. 7. **Luboměř** – ve sportovním areálu Na Drahách se uskutečnil po roce opět malý pivní festival a turnaj v malé kopané. Návštěvníci měli možnost ochutnat několik druhů piva, byla pro ně připravena zábava a občerstvení. Turnaje v kopané se zúčastnily celkem čtyři fotbalové týmy. Akci, kterou uspořádala zdejší hospoda U Slunka, měla hojnou návštěvnost a přálo jí velmi pěkné počasí.

SRPEN 2017

10. 8. **Luboměř** – v podvečer strhla bouřka s velmi silným větrem střechu z jedné prodejní boudy v areálu Na Drahách. Provizorní přikrytí střechy ihned provedli místní hasiči.

- 11.-13.8. **Spálov** – římskokatolická farnost Spálov uspořádala u Panny Marie ve Skále POUŤ KUCHARŮ u příležitosti oslavy svátku Nanebevzetí Panny Marie. Vzácným hostem byl P. Marián Kuffa, slovenský kněz – věnuje se lidem na okraji společnosti.

Ve východoslovenských Žákovicích se stará o bezdomovce, prostitutky, Romy a další, kteří se ocitli v nouzi. Už v pátek uskutečnil besedu pro veřejnost o své práci a pomoci potřebným. Služba jako dar: „Milujte lidi takové, jací jsou. Čím méně si to zaslouží, tím více je milujte. Nemilujte je podle velikosti jejich zásluh, ale podle velikosti jejich potřeb.“ V sobotu celebroid slavnostní mši svatou. Celkové náklady pouti nesl nadační fond Credo a činily cca 170 000,- Kč. Při mši svatě se vybralo 70 000,- Kč, z toho 50 000,- obdržel P. M. Kuffa pro pomoc potřebným a 20 000,- farnost Spálov na pokrytí režijních výdajů. Účast TV NOE.

12. 8. **Luboměř** – sbor dobrovolných hasičů v Luboměři uspořádal opět po roce v areálu Na Drahách hodovou zábavu. Hudební doprovod obstarala skupina „Pohoda“ z Hranic. Pro návštěvníky bylo připraveno bohaté občerstvení.

13. 8. **Luboměř** – SDH Luboměř uspořádal Na Drahách tradiční hodové nedělní odpoledne, které zpříjemnila až do večera dechová hudba Partutovjanka. Zároveň se uskutečnil již 22. ročník soutěže v požárním sportu O pohár starosty SDH a 10. kolo Moravskoslezského poháru v požárním útoku na 3B. Soutěže se zúčastnilo celkem 40 družstev rozdělených do dvou kategorií (muži, ženy). Pořadí v mužské kategorii bylo následující: 1. místo – tým z Babic s časem 17,42 s, 2. místo obsadil tým z Jamnice s výsledným časem 17,62 s a 3. místo družstvo z Velkých Hoštic s časem 17,65 s. V ženské kategorii se soutěže zúčastnilo celkem 14 týmů s tímto umístěním: 1. Kozmice, 2. Bolatice, 3. Velké Hoštice. Pro soutěžící i návštěvníky bylo přichystáno bohaté občerstvení a různé pouťové atrakce.
- 14.8.–16.8. **Spálov** – relaxační pobyt členů a dětí SDH na Mannově chatě a ve stanech na soutoku Odry a Něžína. Krásného letního počasí si užilo celkem 30 účastníků. Mladé hasičky si navíc užívaly cvičení s hadicemi a pro děti byla připravena tradiční cesta za velkým pokladem na Hadinku.
26. 8. **Spálov** – TJ Sokol uspořádala v sobotu již XVI. ročník volejbalového turnaje na antukovém hřišti u sokolovny. Turnaje se zúčastnilo 5 družstev a bylo odehráno celkem 10 utkání v tomto pořadí: 1. Kamarádi Slavíč, 2. Spálov, 3. Karlos tým z Hodslavic, 4. Nadšenci Nový Jičín, 5. Mixle pixle Spálov. Turnaji přálo velmi pěkné počasí. Malou kaňkou jinak výborné akce bylo, že stejně jako vloni se nepodařilo domácímu týmu zvítězit.
26. 8. **Luboměř** – v sobotu 26. 8. 2017 se k příležitosti ukončení prázdnin u obecního úřadu sešli malí i velcí hledači pokladů, kteří se postupně vydávali na cestu plnou zajímavých úkolů a dobrodružství. Na stanovištích rozmístěných po celé vesnici se plnily nejrůznější úkoly. Někde děti našly pouze zašifrovanou nápovědu, kam jít dál, a jinde na ně čekali milí a ochotní archeologové, kteří pro ně měli připravené úkoly, za jejichž splnění opět získaly zašifrovanou nápovědu. Nakonec se všichni hledači úspěšně dostali do cíle a každý si odnesl svůj poklad. V cíli taktéž na všechny čekalo malé občerstvení.
27. 8. **Spálov** – oddíl kopané MUŽI v průběhu srpna hrál ve 3 turnajích, z toho dvakrát zvítězil.

ZÁŘÍ 2017

2. 9. **Luboměř** – Hubertova jízda. Tento 11. ročník začal již dopoledním srazem jezdců na koních i vozatajů v areálu Na Drahách a jejich společnou vyjíždkou. Odpoledne byly nachystané různé dovednostní

soutěže jak pro jezdce na koních (např. hon na lišku, slalom okolo tyčí a barelů...), tak pro vozataje. Sílu koní prověřila soutěž v tahu klády či saní s lidskou zátěží. Pro děti byly nachystány různé hry a jízda na býkovi. Pro všechny návštěvníky bylo připraveno bohaté občerstvení. Program Hubertovy jízdy pokračoval večerní zábavou s DJ.

4. 9. **Spálov** – v pondělí zahájení nového školního roku 2017/2018 v ZŠ a MŠ Spálov, uvítání prvňáčků na úřadu městyse. V základní škole je 1. – 9. třída s klasickou výukou a také 1. – 3. třída, kde se vyučuje podle montessori pedagogiky. Do 1. tříd nastoupilo celkem 17 žáků. Základní školu navštěvuje k 1. 12. 2017 134 žáků (několik žáků přešlo do domácího vzdělávání), v mateřské škole je zapsáno 58 dětí (z toho 2 děti v rámci individuálního vzdělávání). V obou školských zařízeních se učí podle schválených ŠVP a příslušných dodatků, v základní škole Škola pro život, v mateřské škole Pohádkové putování. Školní vzdělávací programy jsou rozšířeny o principy montessori pedagogiky. Škola je úplnou základní školou, nyní s desíti třídami. Přesto se 2. a 3. tř. s klasickým vzdělávacím programem spojuje, ale některé vyučovací hodiny hlavních předmětů však mají rozdělenou výuku. Ve všech ročnících se vyučuje anglický jazyk. Všechny učebny, pro klasickou i montessori formu výuky, vybavujeme novým zařízením a pomůckami. Ve škole pracují pedagogové a asistenti pedagoga, mateřská škola má dvě třídy, jednu s klasickou formou výuky a jednu s montessori pedagogikou. Zde pracují učitelky, asistentky a jedna chůva. Chod obou školských zařízení zajišťují i provozní zaměstnanci (školnice, údržbář, topič, uklízečky, kuchařky, vedoucí šk. jídelny, účetní). Ve škole pracují dvě oddělení školní družiny (klasické a montessori). Od školního roku 2015/16 se ve škole nezvoní. Již druhým rokem začíná vyučování v 8.10 hod. a je změněna organizace odpoledního vyučování. Žáci z Oder využívají novou dopravní linku Odry-Heltínov, škola nadále zajišťuje svoz žáků z Hranic a okolí. Ve škole pracují zájmové útvary školního klubu, které v rámci možností pokrývají zájmy žáků. Ve škole již od 1. 9. 2016 funguje školní poradenské pracoviště. Vedoucím byla ustanovena Mgr. M. Süssenbeková, pedagogem komunikujícím se škol. poradenskými zařízeními Mgr. L. Zelcová. Programem ŠPP je poskytování podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, prevence rizikového chování, prevence školní neúspěšnosti, podpora nadaných žáků a podpora pedagogů. Zřizovatelem školy je Úřad městyse Spálov.
- Luboměř** – byla započata oprava kostela sv.Vavřince, a to statickým zajištěním jeho presbytáře.

7. 9. **Luboměř** – uskutečnilo se 13. zasedání zastupitelstva obce, které schválilo např. nový ceník prodeje obecních pozemků, finanční příspěvek ve prospěch zrakově postižených, ve prospěch stomiků či dotaci pro SDH Heltínov. Dále vzalo na vědomí studii úpravy křižovatky u kostela sv. Vavřince, zprávu o činnosti obce apod.
10. 9. **Spálov** – již tradiční pěší pouť k Panně Marii ve Skále začala o půl deváté před kostelem sv. Jakuba. Program začal v devět hodin modlitbou chval na poutním místě za doprovodu hudební skupiny ZÁBLESK. V 10 hodin se konala slavnostní mše svatá, jejímž hlavním celebrantem byl P. Dariusz Spoto, správce farnosti Ostrava – Kunčičky. Zpěv již tradičně doprovázela dechovka ze Spálova a z Oder. Odpoledne pokračoval koncert skupiny Záblesk a potom následovala v Kolibě přednáška o cestě do Himaláje s P. Dariuszem. Polojasné letní počasí, pouťové atrakce a lákové stánky přivítaly hodně účastníků z celého okolí.
12. 9. **Spálov** – 17. zasedání zastupitelstva v sokolovně, kterého se zúčastnilo 6 zastupitelů a 9 občanů, zapisovatel M. Chytil. Program: zpráva o hospodaření za období leden až srpen 2017, celoroční hospodaření Mikroregionu Odersko za rok 2016, výběr dodavatele na opravu místní komunikace č. 21 a to fa Alpine z Valašského Meziříčí, závěrečný účet Dobrovolného svazku obcí SOMPO za rok 2016, vyhlášení veřejné zakázky na akci „Víceúčelové hřiště Spálov“, finanční dar 2 000,- Kč pro nevidomé a slabozraké v NJ, finanční dar pro Linku bezpečí ve výši 5 000,-Kč, pravidla rozpočtového provizoria, plán inventur k 31. 12. 2017, záměr směny pozemků, volba do funkce přisedícího u Okresního soudu v NJ, pověření M. Flodrové vykonávat funkci oddávajícího s právem užívat při obč. obřadech uzavírání manželství státní znak aj.
13. 9. **Spálov** – pánský klub MATERIĐDOUŠEK Spálov, tak jako každý rok od léta roku 2003, uspořádal i letos čtyřdenní výlet. Letos v počtu 14 mužů vyrazili do Českého ráje s hlavním cílem - navázat spojení s vesnicí Spálov u Semil – jedná se o malou obec asi se 70 obyvateli. V Českém ráji navštívili Malou Skálu, vrch Kozákův, Riegrovu stezku podél řeky Jizery, až došli do Podspálova, kde je zaujala vodní elektrárna z počátku 20. století. Ostrým stoupáním, připomínajícím naši Mlýnici, dorazili do Spálova, kde je vřele přivítali a pohostili, také naše výletníky ujistili o své návštěvě u nás. Zajímavý výlet zorganizoval Miloslav Chytil.
- Spálov** – v archivu se uskutečnila návštěva žáků 6. třídy, třídní učitelka K. Hrabcová, s kronikářkou a redaktorkou Oderských vrchů Jaroslavou Šustkovou. Žáci se zajímali o práci kronikáře, prohlédli si obecní kroniky, vlastivědný zpravodaj Oderské vrchy a historické archiválie. Letos to byla již šestá schůzka s žáky školy v archivu.

15. 9. **Luboměř** – ve druhé polovině měsíce září došlo k rekonstrukci veřejného osvětlení v dolní části Luboměře. Několik desítek let stará svítidla byla nahrazena novým LED osvětlením.
16. 9. **Spálov** – na panské zahradě se uskutečnil již 19. ročník soutěže SDH O pohár starostky obce. Soutěže v hasičské zručnosti se zúčastnilo 14 družstev. Poprvé k nám zavítala děvčata z Čermné ve Slezsku a mladí hasiči z Trojanovic. V kategorii žen zvítězilo družstvo z Hukovic s časem 19,261 sekund, spálovské ženy obsadily 5. místo, čas 44,362 sekund. Pořadí mužů: 1. družstvo z Luboměře, čas 15,589 s, spálovští muži shodili terče za 31, 587 s. Pohárovou soutěž komentoval zasloužilý hasič Jiljí Šimíček. K dobré náladě mimo jiné přispěly Trefilovy klobásky z udírny, pivo, burčáček a Sidonovy pecáky.
22. 9. **Spálov** – v 16 hodin začalo v sokolovně předvolební setkání s poslancem Parlamentu za KDU-ČSL panem Petrem Kudelou. Účast občanů malá.
23. 9. **Spálov** – závodu Kolo pro život, Oderská mlýnice se zúčastnilo cca 600 cyklistů, registrováno jich bylo 2x více. Závodníky 17. ročníku měli možnost občané podpořit u trati, když po 12. hodině projížděli naší obcí. Hlavní trasu „B“ jel Kamil Sosnovec ze Spálova a dojel jako 156. v čase 2 hodiny 37 minut z celkového počtu 408 závodníků této trasy. Dalších asi 200 cyklistů jelo kratší trasu „C“. Mnoho cyklistů se závodu vůbec nezúčastnilo i přes to, že měli zaplacenou registraci. Hlavním důvodem bylo již několik dnů trvající deštivé počasí a zima.
23. 9. **Luboměř** – závodu na horských kolech Kolo pro život – Oderská mlýnice se zúčastnilo cca 600 závodníků, a to i přes velmi chladné a deštivé počasí. Účastníky závodu mohli podpořit na trati také občané Luboměře, když kolem 12 hod. projížděla obcí první a kolem 14 hod. druhá etapa závodníků.
29. 9. **Spálov** – v restauraci Na Hřišti se ve 14.00 uskutečnilo setkání absolventů ZDŠ Spálov po 50 letech, dnešních pětasedesátníků. Z původních 36 žáků nás přišlo jen 19. Čtyři spolužáci se neozvali, osm již zemřelo, ostatní se omluvili. Přišel také náš třídní učitel Mgr. Jiljí Šimíček, který nás vedl od 7. třídy. V šesté třídě naší třídní učitelkou byla paní Jiřina Peprná. Setkání zorganizovala, jako vždy, paní Zdeňka Ondřejová z Luboměře.

ŘÍJEN 2017

1. 10. **Spálov** – místní organizace KDU – ČSL a městyš Spálov připravily první ZEMŇÁKOVŮ NEDĚLU v době od 10.30 do 16.00 hodin v sokolovně. K zakoupení bylo nepřeberné množství dobrot z brambor (polévky, saláty, bramborový tatarák, knedlíky šišky, bagety, bábovky, hranolky, chipsy ...)

s masovou směsí a nealko i alko nápoji. Bylo možné nakombinovat až 13 hlavních jídel. Doprovodným programem pro děti byla výroba draků a jiné podzimní hrátky. Této zdařilé akce využila řada návštěvníků k nedělnímu obědu.

2. 10. **Spálov** – k tomuto datu dostavěl pan Miloslav Chytil na katastru 1538 Boží muka, která vyřezal podle vlastního návrhu motorovou pilou a jemnější části dokončil dlátem. Boží muka jsou vysoká asi 2 m, vyrobena z lipového dřeva, z kmene o průměru 60 cm, stojí na dvou dubových železničních pražcích, střešku tvoří osmiboký jehlan.
7. 10. **Luboměř** – Obecní úřad v Luboměři ve spolupráci s Technickými službami města Vítkova uspořádal v obci opět podzimní sběr a svoz nebezpečného a velkoobjemového odpadu.
8. 10. **Spálov** – vítání občánků na úřadu městyse. Paní starostka přijala do svazku obce šest dětí: Gája Elizabeth Gavelčíková, Liliana Horáková, Nikol Kolajková, Daniel Trnečka, Emma Vančurová a Hynek Váňa. Kulturní program se školními dětmi připravila paní učitelka Kristýna Šmatelková, na klávesy doprovázel pan Alois Kubica.
14. 10. **Spálov** – ŘKF Spálov připravila poutní a poznávací zájezd do Provodova k poutnímu místu kojící Panny Marie, do Vsetína – působiště našeho rodáka otce Františka a do Horní Lidče s návštěvou Betléma. Odjezd v 7.00 od úřadu městyse, cena 250,- Kč.
15. 10. **Luboměř** – Včelařská drakiáda. V neděli jsme uspořádali už 5. ročník včelařské drakiády. Na Drahách „u dvanácti měsíčků“ se nás sešlo přibližně 60. Pokračovali jsme v dobré tradici z minulých let a vybrali jsme den, kdy téměř nefoukal vítr. Přesto se nakonec pár draků do oblak vzneslo. Děkujeme, že jste přišli a užili si společně s námi jeden z posledních slunečních dní.
17. 10. **Spálov** – zahájení Tanečního kurzu pro dospělé v sokolovně každé úterý od 18 do 20 hodin. Tento kurz bude mít 6 lekcí za cenu 750,- Kč za osobu. Taneční mistr Petr Münstr z Hranic, tancovalo celkem 12 párů tanečníků.
18. 10. **Spálov** – v 18 hodin v obřadní síni městyse se konalo 18. zasedání zastupitelstva s účastí 5 zastupitelů a 2 občanů. Program: záměr uzavření smlouvy o směně pozemku, přijetí dotace z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj na akci „Víceúčelové hřiště Spálov“, vyhlášení veřejné zakázky a přijetí dotace z MZ na opravu kamenné zdi kolem hřbitova, uzavření Smlouvy o bezúplatném převodu movitého majetku mezi městysem Spálov a Mikroregionem Odersko v celkové hodnotě 628 052,- Kč do vlastnictví Spálova. Zastupitelé schválili finanční dar pro Český svaz včelařů, z. o. Odry ve výši 1 500,-Kč, také plán financování obnovy kanalizace a s platností od 1. 1. 2018 zvýšit cenu stočného a jiné.

20.-21.10. **Spálov** – výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Volební účast 59% občanů Spálova, počet vydaných obálek 409. Složení volební komise: předseda Karel Krečmer, místopředseda Jakub Havran, zapisovatelka Jana Tillová. Členové volební komise: František Zálešák, Karel Drexler, Petra Levová ml. a Miroslava Tillová.

20.-21.10. **Luboměř** - Opět po čtyřech letech se v naší obci uskutečnily volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Volební místnost byla tradičně v zasedací místnosti obecního úřadu. Výsledky voleb ve vesnici: Volební účast v obci: z 306 evidovaných voličů přišlo volit 179, což je 58,5% účast.

SPÁLOV		LUBOMĚŘ	
název strany	počet získaných hlasů	název strany	počet získaných hlasů
ANO 2011	125	ANO 2011	48
KDU-ČSL	83	KDU-ČSL	31
Svoboda a přímá demokracie - T. Okamura (SPD)	65	Svoboda a přímá demokracie - T. Okamura (SPD)	24
Česká pirátská strana	33	Česká pirátská strana	22
ČSSD	24	KSČM	19
KSČM	18	ČSSD	12
ODS	16	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	11
STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	14	ODS	5
TOP 09	6	TOP 09	3
ROZUMNÍ	5	Strana svobodných občanů	2
ZELENÍ	4	Referendum o Evropské unii	1
Referendum o EU	2	REALISTÉ	1
DSSS	2	Celkem	179
Radostné Česko	1		
Svobodní	1		
Dobrá volba 2016	1		
Realisté a Sportovci.	1		
Celkem	401		

21.10. **Spálov** – v sobotu od 8 do 9 hod. provedla firma Ekoltes Hranice svoz nebezpečného odpadu a elektrozařízení. Zároveň probíhal i sběr velkoobjemového odpadu. Kontejnery byly přistaveny od pátku odpoledne před budovou ÚM a v průběhu sběru jich 12 občané naplnili odpadem.

21. 10. **Luboměř** – farnost společně s místním sborem dobrovolných hasičů uspořádala v kostele sv. Vavřince brigádu, na které byly osekány vnitřní omítky až do výše 1,5 m. Pokračuje tak postupná rekonstrukce této luboměřské dominanty.

22. 10. **Spálov** – po dopolední mši svatě se sbírkou na misie v kostele sv. Jakuba se odpoledne v sokolovně uskutečnil MISIJNÍ JARMARK. Bylo připraveno pohoštění, hrála hudba Kokeš a vystoupily děti ze základní školy. Hosté si mohli zakoupit zboží ruční výroby. Výtěžek 15.881,-Kč byl věnován na konto Papežských misijních děl.

28.10. **Spálov** – v den státního svátku uspořádal Vlastivědný kroužek Oderské vrchy a městys Spálov zajímavou výstavu a přednášku s názvem SPÁLOVSKÝ ZÁMEK A JEHO POSLEDNÍ MAJITELÉ. Slavnostní zahájení výstavy k výročí vzniku Československé republiky bylo v sobotu

v 16 h. v sokolovně vystoupením dechové hudby Spálovanky. Hlavní organizátorka výstavy Mgr. Jaroslava Šustková přivítala všechny přítomné a seznámila je s výstavou a s programem. V 17 h. začala přednáška PhDr. Jaroslava Zezulčíka, kastelána zámku v Kuníně, o posledních majitelích spálovského zámku. Výstava pokračovala po přednášce a pak ještě v neděli a v pondělí. Zájem veřejnosti byl velký, přijelo mnoho zájemců o historii i z okolních obcí, hlavně z Oder.

- 28.10. **Luboměř** – v podvečer státního svátku - výročí vzniku samostatného Československa, uspořádala obec Luboměř pro děti a jejich rodiče tradiční lampionový průvod. I přes nepřízeň počasí vyšlo početné procesí s lampiony po 18. hodině od zdejší hasičské zbrojnice, doprovázené dechovou hudbou Spálovanka, směrem na dolní konec obce. Dále průvod pokračoval zpět po tzv. „Malé straně“ až na horní konec Luboměře do parku u obecního úřadu k pomníku padlých. V čele průvodu pochodovali hasiči ve stejnokrojích, kteří položili věnec a zapálenou svíci k pomníku. Následovala státní hymna, přednes básně v podání Anežky Lysáčkové a Karolíny Filipové a krátký projev starosty obce. Po barevném ohňostroji se podával teplý čaj (pro dospělé s rumem) a také děti dostaly malou sladkost. V zasedací místnosti úřadu bylo možné poté posedět u piva.

LISTOPAD 2017

4. 11. **Spálov** – v sokolovně se uskutečnil SKAUTSKÝ SEMINÁŘ A PLES s tímto programem: 8.00 registrace, 9.00 zahájení, přednášky: Ivančena (Kryštof Hyvnar), Mezinárodní skauting (Klára Sucháčková a Jan Žárský), Poruchy chování dětí a ADHD (Mgr. Marie Gebauerová), Voják v Afgánistánu (David Trnečka), 18.00 mše v kostele, 20.00 PLES, hudba PHS. Vstupné na seminář s obědem a plesem 230,-Kč, účast na plesu 50 hostů.
5. 11. **Spálov** – STARŠÍ ŽÁCI TJ Spálov (Okresní soutěž sk. B) odehráli za období září až listopad celkem deset turnajů, ve kterých většinou zvítězili. Po podzimní části sezóny jsou na 2. místě se ztrátou tří bodů za Jistebníkem. MLADŠÍ ŽÁCI (Okresní přebor sk. B) se za dané období zapojili do devíti turnajů a naši nejmladší fotbalisté drží v soutěži 1. místo s náskokem pěti bodů před Starým Jičínem.
11. 11. **Spálov** – oddíl kopané MUŽI se v průběhu listopadu zúčastnil dvou turnajů, ve kterých vždy zvítězil. Zápasem v tomto termínu skončila podzimní sezóna a muži drží skvělou 4. příčku pouze se ztrátou jednohobodu na místo druhé. Fotbalistům se v letošní sezóně dařilo ve všech kategoriích a velmi dobře reprezentovali náš městy v rámci okresu i kraje.

11. 11. **Luboměř** – v den sv. Martina přichystala obec v Lidovém domě pro své seniory „Svatomartinské posezení“. Kulturní program zahájilo taneční vystoupení dětí pod vedením Kristýny Šmatelkové. Program dále pokračoval vystoupením hudebního tělesa „Kokeš“ a kapelou Duo Jamaha, dobře známou z TV Šlágr. Připraveno bylo také bohaté občerstvení s večeří, u které nesmělo chybět svatomartinské víno.
18. 11. **Luboměř** – myslivecké sdružení uspořádalo v honitbě tradiční „Cecilský hon“, na kterém myslivci ulovili divoké prase, dvě lišky a kunu. Následná hostina se konala tradičně v sále Lidového domu.
21. 11. **Spálov** – ZUŠ Odry a Klub přátel ZUŠ Odry připravili Žákovský koncert žáků ve Spálově. Koncert se uskutečnil v 17 hodin. V programu před částečně zaplněnou sokolovnou vystoupil taneční soubor ZUŠ a představili se spálovští žáci hrou na hudební nástroje.
24. 11. **Spálov** – na faře se uskutečnilo ve večerních hodinách již tradiční svatocecilské posezení s farníky a dechovou hudbou Spálovankou. Bylo připraveno pohoštění a nechyběla ani dobrá nálada, hosté si zazpívali, společně zavzpomínali na události celého roku a probrali přípravu Vánoc.
25. 11. **Spálov** – oddíl kopané TJ pořádal v sokolovně Kateřinskou zábavu. Zahájení ve 20.30, hudba Domeza, vstupné 60,-Kč. Všechny Kateřinky, Katky a Kačenky měly vstup zdarma. Účast opět převyšovala kapacitu sokolovny, asi 350 platících hostů. K jídlu nabízeli guláš a hamburger, k pití vše co teče, největší úspěch měl likér Jägermeister.
- 25.11. **Luboměř** – Ve zdejším kostele uspořádali farníci druhou letošní brigádu, při které se odstraňovala malta ze spár oklepaného zdva.

PROSINEC 2017

3. 12. **Spálov** – Letos poprvé také v našem městyse v den 1. neděle adventní proběhlo slavnostní rozsvěcování vánočního stromu v parku před zahradnictvím za účasti sv. Mikuláše s andělem a čertem. Školní děti si připravily kulturní vystoupení a mikulášský jarmark. Sváteční podvečer umocňovaly vánoční koledy a melodie v podání spálovské dechovky, sněhová nadílka a dobrá nálada. Kromě perníčků pro děti byli i četní hosté obdarováni punčem.

PF 2018

(foto: Jana Tilllová)

Rozsvěcení vánočního stromu ve Spálově

(foto: Jana Tillová, ÚM Spálov)